

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Super Lucae evangelium catena - Cod. Aug. pap. 12

Thomas <von Aquin, Heiliger>

[Reichenau], 1442

Thomas von Aquin: Catena super Lucae evangelium; Cap. I

[urn:nbn:de:bsz:31-84729](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-84729)

**Supra in ecclesiastica
historia**

Vomiam multi quod
den. ut lucas in
inicio evangelii sui
causam cur scripserit
indicavit. Vix
omni multa alii te
merito scripserunt

enarrare res que sibi magis erant ad liqui
dum comple. Et hoc quod dicit. Quia quidem
multi narrarunt que in nobis complete
re. **Ambrosius** Nam sicut multi in lu
deorum populo diuino in fide prophetauerunt.
Alii autem pseudo prophetauerunt
potius que prophete. Sicut et in nauo
testamento multi euangelia scribere co
nati sunt qui hanc imitatio non pro
batur. Et aliud quidem euangelium quod
duodecim scripserit dicit. Alius sub eadem
basilides euangelium scribere. fertur
aliud secundum thomam et aliud secundum ma
thiam. **Veda** multos ergo eos non tam
numero straxit quam hereses multiplicare
diuersitate commendat. Qui non pro
mine donati sed vacuo labore conati
magis ordinauerunt narrarunt. pro his
tore dixerunt vitatem. **Ambrosius** Qui
en conatus est ordinare suo labore co
natus est. nec impleuit. Sine conatu
en donatores et gratia dei que ubi se
in fiderit. rigare assuevit. ut non egat
sed red miderit scriptoris ingenium. Et
ubi dicit. Verum que in nobis complete
sunt. Vel que in nobis redmunt. Sed
en redmunt. nulli deficiat et de comple
to nemo dubitat. cum fidem effectus a
struat. opus probat. **Origenes** dicit
autem Verum. quia non secundum fantasiam
uota hereticos exiuit. ihesus carnale
ipsum aduentu. Sed in uita esset. re
uera negotium profectus est. affectus autem
suum indicat. **ephe** quod dicit. que in nob
complete sunt. que in nobis manifestis
sime. pro onse. Verum enim fide et ratione
cognouit. neque maliquo fructuabat.
Crisostomus Euangelista autem non solum te
stimonio contentus est ipso sed ad apostolos tantum

refert. Inde robur uenatur finem. Et
ideo subdit. Sicut tradiderunt nobis qui ab
inicio ipsi uiderunt. **Supra in ecclesiastica
historia** Corneus qui ueritatem uel paulo ex
ponenta uel alijs apostolis qui ab inicio ipsi
uiderant uel sibi tradiderant. ostendit. **scilicet**
Crisostomus dicit autem uiderunt. quia hic
maxime. Robur nana sit. credulitate quod
addidit ab his qui penitenter uiderunt.
Origenes palam est autem quod quidam doctrine
sime ipsa doctrina sicut geometria alius uel
doctrina sime in ope operatur. sicut medicina
et ita est in sermone dei. Et ideo post signi
ficauit. sicut ex hoc quod dixerat ipsi uiderunt
demonstrat. opera operatur quod sequitur. Et
ministra fuerunt sermonis uel ubi **Ambrosius**
Non congruit ista locutio ut manus in
te ubi quam audiat et credam. Sed quia
non platitudinem sed substantiale signat.
Non uulgare uerbum sed celeste intelligimus
cui apostoli ministrarunt. **Corneus** dicit autem
dicit huius ubi uiderunt fuisse apostolos con
cordat cum iohanne qui dicit. Verum caro factus
est et habitauit in nobis et uiderunt gloriam
eius. Verbum namque mediante carne uisibile
factum est. **Ambrosius** Non solum autem secundum
corpus uiderunt dominum sed etiam secundum uerbum
uiderunt enim uerbum. qui cum moyses et he
bra uiderunt gloriam ubi. Alii non uiderunt
qui corpus tantum non uiderunt potuerunt
Origenes Et in exodo quidem scriptum est
ipsum uidebat uocem domini. **Pro** autem
audire potius quam uiderunt. Sed pro
ita scriptum est ut ostendatur nobis alijs
uideri oculis uocem domini quibus illi appa
ruit. qui mentitur. Porro in euangelio non
uox ueritur sed sine qui uocem presan
tor. **Theophrastus** **ephe** autem manifeste
in multis quod lucas non fuit discipulus ab
inicio sed post tempus. Alii autem fuerunt
discipuli ab inicio ut petrus et filii ze
bedee. **Veda** Et cum mattheus quidam
et iohannes in multis que scribent quod ab
his qui in fanciam. uicariam. genealogia
am eius facte et gestis inter esse potius

erunt Audire opus habent **Virgences**
 Denique facultatem scribendi replicat. qm
 ea que scripsit no rumore cognouit sed ab
 mias fuerat ipse subsecutus. Unde sequit
 Visum est et michi aspectu apicario sua
 diligenter ex ordine tibi scribere optime
 theophile **Ambrosius** Cum dicit Et visu
 est et michi Non negat deo visum adeo
 em parat voluntas homi pluriorem aut
 hinc ewangely libri qua totos se nemo
 dubitauit. Et ideo non ea que falsa s
 Sed que vera sibi vendicat Et ideo dicit
 Aspectu quidem. adma uisum e scribere
 Non omia sed ex omnibus. Nec ipm tape
 mudu arbitror. Consulto aut q ab alijs
 scripta s proceperit ut qm quibusdam
 singuli ewangelis libri mstors gestas
 q immutatis enunent **Theo** dicit
 aut ad theophilu vnu mclitum facta sse
 et pncipem qua q dicit optime. non
 dicebatur msi pncipibus et psidibus
 sicut et paulu festo psidi dicit optie
 feste **Beda** Theophilus aut mptatur
 amans dm uel amatus adeo Quisquis
 ergo amat dai sine adeo se desiderat a
 mari. ad se scriptid putet ewangelu et
 ut sibi datum mms sli q amendatu pignu
 qfuerit. Non aut nauoris quoridib; ead
 theophilo et uelud ignotas raris pandeda
 sed eos de quibus eruditus e ubojs pmeti
 vitas expmenda cu subdit. Ut cognoscas
 eos d bojs de quibus eruditus es mtae
 ut que quid ordine de dno uol adno gestu
 dictu ue sit agnoscere nequeat **Criso**
 Vel aliter. Ut certitudinem hcas et se
 curus existas que audita preperas p
 spiciens in scripta **Theo** pleuq em
 cu sine scripto aliquid dicit calumpnam
 illud quasi falsum Cum uero quis q dicit
 scripsit tuc magis credim; quasi msi pu
 taret. Vera no scribet **Gregorius** Vel alie
 totu ewangeli ste qh emu duo qmnet.
 candicm coz qui ante eu ewangeliu te
 cauit puta matthei et marci et iursta
 tur et ipse scribe ppsit Cum uero dix
 isse Conati s. uocabulu patens q

plura et ad presumptiosa aggredientes ma
 hiam et ad honeste p tractantes illa duab;
 addicombus dubiam certificat suam qm
 quidem qua dixit alie in nobis complete s
 res. Sed qua dixit Sicut tradiderunt
 nobis qui ab mias ipi uiderunt. Simul at
 hac q dicit tradidit tradiderunt iudicare
 mishi uiderunt q et ipi mouerunt pagare
 uelud em illi tradiderunt. ipse q optebit
 accipientes seriatim ad m uicem pmulgat
 Non du aut amendantis scripture q tradi
 ta fuerat qtingebant. mgenia plima que
 mte ducunt mteate tempis. Unde mto
 qui apms uisibus et mstis uerbis
 acceperant in sptis unil s mudo tradico;
 pnterit et calumpnas pntentes et ob
 liuane destruentes et qd tradicoe
 integritatem accomodantes. Sequit

Capitulu pmi

uit m diebus her
 dis regis is **Crispa**
 Ewangelice narra
 cordu azacharia su
 mit et natiuitate iohis
 anu ante mndi dis
 ferens mms ante
 maius Nam qm uir

go paritura erat pauit gra ut
 uetus pns conpet. Declarat aut
 tempus cu dicit fuit m diebus he
 rodis regis Et dicit dignitatem
 cu fobdit. Regis iudee. Alius aut qades
 fuit qui iohem occidit. Sed ille tgerach
 a fuit hic aut rex. **Beda** Tempus
 aut herodis alemgene regis dntes at
 testatur aduentu. p dicitu namq fuerat
 qua no defiaet pnceps de iudea naz
 dux de femore eius. donec ueniat q
 mittenda est. Ex quo em pces exegit
 to opierut sue gentis iudicibus usq ad
 samuel pphetam ac deinde regib; usq ad
 transmigration; babilone regerant. post
 reditu uero de babilone p pontifices
 rex sima gerebat usq ad hyrcanu re
 gem simul et pontificem. Quo ab
 herode mtempto iudee regni ipi her
 di alemgene iussu angust; Cesaris

traditur qui bernandus. Cuius populi an-
no iuxta prophetiam supra dictam qui mitte-
dus erat advenit. **Ambrosius** dicit
aut nos scriptura divina non solum mores
mque que predicabiles sunt. sed etiam pon-
tes opores laudat ut. veluti transmissa
immaculate puritatis hereditas in his quos
uolumus laudare preclat. Non solum igitur
apertibus. sed etiam amabilibus sicut uobis
nobilitas propagat. Non seculari potestate
sublimis sed religionis successione uenabilis
Plena est igitur laudatio. que genus. mores
officiu factu iudicium comprehendit. Adhuc
in sacerdotio unde dicit Sacerdos quida
nomen zacharias. **Veda in omni** de sa-
cerdotali em propria qohes ortus ut
eo potens mutacione sacerdotij promi-
ret. quo ipm ad sacerdotale genus ptine-
re claresceret. **Ambrosius**. Genus autem apphndit
in maioribus unde sequitur de uice abba
i nobilitate inter superiores familias. **Veda**
Etant em principes sanctuarij. i. simi sa-
cerdotes tam de filiis elazar quod de
filiis otamar. Quorum uices pdm misia
sua ut ingrediant domum dei copum or pa-
ribus dauid distinxit. In quibus familie
abba de qua zacharias ortus est. sors
contigit octaua. Non aut frustra primus
noui testamti pro moctane sortis uice
nascit. Quia sicut septenario sptimo
appter sabbatu uetus testamti. Sic
noui aliquoens octonariu. pp factam
tu dicit uel nre resurrectionis exprimit.
Theop Volens etiam ostende q lega-
liter eo gne sacerdotali erat subdit. Et
uxor illi de filiabus aaron et nomen
eius elizabeth. Non em pmittet
decalia tribu uxorem accipe sed de sua
Elizabeth interpretat requies zacharias
uero memoria dm. **Veda** Iustus em
pentibus qohes e gentis ut eo confi-
derans iuste precepta ppls daret quo h
ipe non quasi nomen didisset sed
uelud hereditatis iure appentibus ac-
cepta seruaret. Unde sequitur. Etant
aut ambo iusti ante deum. **Ambrosius**
Et sic mores iniquitate comprehendit
Bene aut dicit. Ante deum. fieri em

pt ut aliquis affectata bonitate populari
iustus uideatur. iustus aut ante deum
non sit. Si iusticia non ex simplicitate me-
sometur. sed adulatione simulat. pfecta i-
lius est ante deum iustit ee. Solum em per
fieri ee est. qui ab eo pbat qui non pe-
falli. factu aut comprehendit i mandato in
iustitiae iudicium. Unde sequitur. Incede-
tes manibus mandatis et iustitiae bz
dm. Cum em mandatis celestibus obe-
dms in mandatis mcedms dm. Cum
congrue iudicms tenet dm iustitiae
videtur. Puidet aut oportet bona. non
solum coram deo. sed etiam coram hominibus
Unde sequitur. Sine querela. Vbi et
mentis bonitas concordat et fit. Et
plenius iusticia durior homi querela ex-
ticit. **Gregorius** potest etiam aliquid ius-
tum iuste fieri ut si iactantiae causa
qui paupr elargiat quod no e sine que-
la. Sequitur. Et non erat illis filius eo
q erat sterilis elizabeth et ambo p-
cessissent indiebus suis. **Trisag** No
solum aut elizabeth erat sterilis sed
patriarcha iugos Sara. Rebecca. Ra-
chel. quod deditus erat antiquus. Non
possimus dicere. quod pti effectus esset
sterilitas. nra iusti. aut utrosq h et aut
fuit sterilitatis causa. ut cu uidet uir-
ginem parientem dum non se maculius
exstant mens tunc malus sterilitu. **Theo**
Et ut etiam tu addites q lex dei multipli-
cacione filioru non appetit corporalem sed
magis puidem pcesserant aut ambo. no
solum pdm corpq. sed pdm spm. astenstos
morte panentes et vitam suam ut dicit
no ut mortem habentes quasi indie ho-
neste ambulantes. factu e aut. **Veda**
p moysen. Vnu dno qfacit simit fac-
dacion. au motus. Vnu p ordine succede-
iustit et hoc usq ad dauid tpa fuerit e
a quo plures fia ut dicitur dno agente
deceat e. Unde nre zacharias in
ordine uias sue sacerdotio finitus ee
asserit. cum dicit factu e aut cu sac-
dotio fingetur zacharias in ordine ui-
tis sue ante deum pdm consuetudine sa-

causa sorte exiit ut incensum po-
 neret in gressibus in templum dñi. **Ambrosius**
 videtur autē hic zacharias summa descriptio
 sacerdos in pseudo sanctuario in trabat no-
 sine sanguine que offert ipse et pñi delicti
Vedi. Non autē noua sorte electus est
 cum incensum est addendum sed pñta por-
 te ai moldine sui pontificatus in vicem
 abya succedet. Sequitur Et ante militem
 de pñti erat orans foris hora incensi.
 incensum in sancta stōpā pontifice fer-
 ri expectante foris templum dñi pñto de
 tñia die septimi mensis iustitiam et hac
 diem expectans sine pñtatione vocari et
 diei misterium apertus ad hereticos pandens
 ihm ostendit pontificem esse verum qui
 sanguine ipso tota secreta subit ut pñtū
 nobis faceret patrem et mēpelluct p
 peccatis eoz qui ad huc pñtibus oran-
 tes expectant. **Ambrosius** hic est autē
 ille sumus sacerdos qui ad huc sorte qñ
 quia vbius ad hoc igno cat. Qui em pñ-
 te digni hūno iudicio no pñhendit
 Ille igit quecebat et alius figurabat
 Verus in eternū sacerdos qui non of-
 ficitur tuore sed ipso. pacem dñi gñi
 reconciliat humanis et tñ quidē vi-
 ces erant mē autē et pñtūtas. **Appa-
 ruit autē illi et Crisostomus** Ingressus za-
 charias templū ut pñces ferret pñtūtas
 ad deū et quasi dei et hūm mediator
 vidit angelū mēus stantem. Unde di-
 apparuit autē illi angelus dñi stans ad ex-
 tris altaris incensi. **Ambrosius** Bene ap-
 paruisse dicit ei qui cū repente apperit
 Et hoc pñtūtas aut de angelis aut de
 deo scriptura dñia tenē qñtūtas ut qñ
 non pñt pñdēri appere dicit. Non ē
 simile sensibilia vident et is autē in
 voluntate sicut ē videri et autē nature
 ē non vidi. **Origenes** Et hoc non tñ
 impñt seculo dñm. Sed et in futuro
 tñ migraverim a mūdo. no similitud ut
 deo vel angeli apparebunt. sed illatantē
 videbit qui mūdu habuit cor. loquū autē
 nec nocē potit quequā nec iuuare. **Crisp**

manifeste autē apparuit ipso in sompniis
 eo qñ nimis ardēt amicitia. Unde ma-
 nifestiori et mirabiliore egebat. **Damasceus**
 Tamen angeli non ut sunt hūmānis pate-
 fuit sed transfigurati pñt possent iudicē
 apertis in quodā iusit dñs. **Basilius**
 dicit autem altaris incensi. eo qñ altari e-
 rat altare deputatū ad holocausta. **Ambrosius**
 Non in mēto aut angelus videtur in templo
 quia veri sacerdos amicitia aduentū
 iam et celeste sacrificiū parabat in quo
 angeli ministrarent. Non em dubites as-
 sistere angelū qñ opus amolat. Apparuit
 autē ad extris altaris incensi quia diuine in-
 spūe mē deferbat. Tñ em ad extris
 ē mēsi ne qñ moueat. **Crisostomus** Non pñ-
 aut homo qñtūtas pñt iustis absqñ timore
 tēne angelū. Unde et mē zacharias
 apertū non tolerans pñtūtas angeli nec
 fulgorem illū vales suffere turbat et
 hoc ē qñ subdit. Zacharias turbatus ē
 videns. Sicut autē auriga pñtūtas lorāqñ
 demittente cornūtas qui pñtūtas tota pñ
 quadriga pñtūtas. Sic amdere qñtūtas autē
 quoniam ab aliquo sapore vel solitudine
 depmētū. Unde et hūc subdit. Et timor
 vicit sup eū. **Origenes** Noua quippe
 facies hūmānis pñt obtutibz pñbens turbat
 mentem am qñtūtas. Unde angelus
 stans hanc hūmāndē pñtūtas pñtūtas
 mē pñtūtas amēdet. Nam pñtūtas
 autē aut angelus. Ne timeas zacharia
Athanasius Unde non de stalis ē bo-
 nois pñtūtas malorū pñtūtas. Si et
 pñtūtas successit gaudit ad dñm vems
 pñtūtas auxillū quia securitas autē
 pñtūtas maiestatis mēdiciū ē. Si autē in
 culpa fūmido pñtūtas mēpñtūtas hostia est qñ
 videtur. **Origenes** Non solum autē tre-
 pidantem respallat sed etā nouo leti-
 ficat nūtas subdens. Alim exaudiat ē
 deprecas tui et uxor tua elizabetū
 patret tibi filū. **Iugā de ip. emm vñ**
 pñtūtas hic attendendū est quia no est
 vel pñtūtas ut tñ pñtūtas pñtūtas uel pñtūtas

uel redemptione sacrificium ille offerret
quod potuit publicis vobis relictis homo p
noe inuore habens an non pariter dicit
filius orare presertim quia nemo h
orari accipere quod se accepturum esse despe
rat usque adeo aut ille iam se habiturum
filius desperabat ut hoc angelo p mittere
non crederet Ergo quod ei dicitur Gaudi
ta deprecas tua. pro ipso intelligend e
nunc ipse qm plus et redemptio et patris
abolitio p xpm suam erat ad hoc mira
atm zacharie nascitur filius quia pro
pursar xpi destinabat. **Crisp** Vel q
se exaudita eius deprecas pbat p hoc
q gignendus erat ei filius clamans
ecce agnus dei qui tollit peccata mundi
Theo Quasi ipso dicente unde erit
michi hoc manifestum ut angelus ex
hoc q elizabeth pariet. reddes q pata
ipso snt remissa **Ambros** Vel aliter
plena semp et redimenda p diuina
beneficia non exigne qstrata nro s ad
vberiori bonora coadiuta congestu ut
hic pmi pccatoris fructus pmitat De
inde sterilis paralis uocis eius nome
pmitat subdens. Et uocabis nomen
eius iohem. **Veda.** Singularis mlti
iudiciu datur quocumq hominibus adeo uel
imponit nome uel mutat **Crisp** super
ay. Illud quasi oportet expone qm i
quibus ab ipa tentate in facie uirtus
refulge debet apnapius de intus su
mebant noui hys uero qui postea de
lebant ex creste nome postea imponeba
Veda. Iohes ergo m pccator in quo e
gra uel dm gra quo nome declaratur
pmo penitus eius gram quibus decre
ptis filius nascetur esse donatam De
inde ipi iohann qui magnus coram dno
erat futurus postremo erat filius israhel
quos addim erat quersura unde p
Et erit gaudium tibi et exultatio. **V**
rigenes Quid em iustus orat i mudo
imnisti natiuitatis eius letant. Quid uo
ille nascitur qui quasi ad penas in ex
gastulid relegat mster qstratur et

concedit **Ambrosius** Scis aut no solu
pentam gra sed etia salus e plurimoz.
Unde sequit Et multi in natiuitate eius
gaudebunt Ad monet hoc loco storo ge
neracoe letari admonent pentes gratias
agere Non em mediocri mung e dei dae
liberos pparatere gms successione hece
des **Et em magnus** **Ambrosiq**
p q leticia plurimoz magnitudo virtus
pmitat ai dicit Et em magnus coram
dno Non tempis sed amme magnitudi
nem declarauit Et coram dno magnitu
do aie magnitudo virtus **Theo** Multi
namq magni dicunt sed coram hominibus.
vero coram deo sicut apparet Ita aut et
pentecostis iusti coram dno dicitur **Ambrosius**
Demq non fines aliter pu
gaue impij non triumphos bellu cer
tamis reportauit. sed quod amplius in
defecto pdicans delicias ham corpis q
lastitud magna animi uirtute deprecit
unde sequit Et uinu et pccatum non
bibet. **Veda.** Eucora m pccat ebrietas
quo uocabulo hebrei amē quod e ebrietas
pe potulu sine deponis sine de frugibus
sed de qualibz alia materia qstrat significauit
p uero m lege nazareus erat vno
et pccata tpe qstrat abstinē Unde
iohannes tcaq tales ut semp nazare
i sti mane possint p hys abstinere
pccant Non em dectt vno in quo
e luxuria ebriari ai qui in isto spū snt
desiderat implei unde ite ai vni e
brietas tollit spū gra cumulat Sed
em et spū snt coelebit. adhuc exulto
mris suo. **Ambros** Cui spū snt i
similit magnas e plenitudo virtutu
Quidem stus iohannes m pccat nascet
mris adhuc in uero potius spū accepti
gram designauit ai in vto pentis exi
liens domni euangelizant aduentu
alius e spū vite huius alius gra qle
nastendo sinit exordiu. moriendo de
fecit Iste non exanbus cohercet non
obitu eximiguit. non alius mris exolu

Gregorius Quod aut erat opus iohannis quid re per spiritum sanctum peraget, ostendit subdicens Et multos filios israel qui tunc ad dominum deum ipsorum **Origenes** iohannes quidem primus dicitur. Dominus autem opus est ut omnes ad deum patrem revertantur. **Beda** An autem iohannes qui ipse testimonium perhibens in eius fide primus baptizabat dicitur filius israel ad dominum deum ipsorum revertisse patet secundum quod dominum deum ipse. Unde desinant arcam per dominum deum negare erubescant. sociamini spiritus evangelice pueris dare cessent. amate filium ipsi israel atque alium ipsorum deum credere. **Ambrosius** Non autem ego minus testimonio quam primus spiritus iohannes corda convertit in quibus nobis prophetice scripte evangelice suffragantur. Vox enim clamavit in deserto parate viam domino. Non enim de se sed de domino predicabat. primicia christi. Et ideo sequitur. Et ipse procedet ante illum in spiritu et virtute helve. Bene procedit ante illum qui primicia natus et primicia motus. Bene etiam ingreditur in spiritu et virtute helve. **Origenes** Non dicit autem helve sed in spiritu et virtute. Spiritus enim qui fiat in helva venit in iohanne et simul virtus eius. **Ambrosius** Antequam enim sine virtute spiritus vel sine spiritu virtus. Et ideo spiritus et virtute quia spiritus helvas et virtute magnam habuit et gratiam virtutem et ad fidem amicos apostolorum assidua retorqueret virtutem abstinentie atque patientie et spiritum predicandi in deserto helvas. in deserto iohannes ille archas regis gratiam non questuit. hic speravit heredis. ille gordanem diuisit. hic ad lauacrum saluare convertit. ille prioris hic sequentis domini precatur. **Beda** Et autem de helva per malitiam predictum hoc per angelum de iohanne dicitur tunc subdit. Ut revertat corda patrum in filios. Spiritum sanctum per antiquorum spiritum ipsius predicando in similes. Et incredulos ad prudentiam iustorum. Que est non de legis operibus iusticia per similes. sed ex fide iusticia querere. **Gregorius**

Vel aliter parentes iohannis et apostolorum iudei fuerunt. Sed tamen contra evangelium ex superbia et infidelitate seniebant. Itaque magister benignum filium iohannes per scripturas propheticas vitam mirabant in ipsam iustitiam et prudentiam eos attrahentes. Sic et helvas reliquas hebreorum convertit ad apostolorum vitam. **Beda** Quia vero zacharias propter supplicantes dixerat exaudiat subingit. Pare dominus plebem perfectam. In quo docet. Quis ordine plebs eadem saluari et perfecti debeat ad predicacionem saluet istis perintendo et credendo in christum. **Theophilus** Vel aliter iohannes plebem paravit non credulam sed perfectam. i. paratam ad suscipiendum christum. **Origenes** Sacramentum autem iohannis usque nunc completur in iudis. Quicunque enim crediturus est in christum christum ante spiritus et virtus iohannis ad vitam illius venit et parat dominus populum perfectum. Et dicit zacharias in **Crisostomo** habitu respectu zacharias ad ipsam etatem quia eadem quicquid similitate aspecta diffusus est in omnia. Et dicit zacharias ad angelum. Unde hoc sciam. Quasi dicit. Quomodo hoc fiet. Et causam dubitacionis subdit. Ego enim sum senex et uxor mea precepit in diebus suis. quod dicitur etas in tempesta. nam incepta. Ego generans debilis terra sterilis. Non autem censeat propter hoc dignum fore venia sacerdos domini seriem verum exoptulat. Quandoque enim deus aliquid indicat oportet in fide suscipere. Nam super huius deceptare stimulis est autem. Unde sequitur. Et dicit angelus dixit ei. Ego sum gabriel qui sto ante deum. **Beda** quod dicit. Si homo talia permitteret in pime signum flagitare licere ac tunc angelus permittere dubitare non deest. Sequitur. Et misisti sum loqui ad te et hec tibi evangelizare. **Crisostomo** Ut cum audias me adeo misisti fore nil humani estimes ex his que tibi dicuntur. Neque enim ex me loquor sed mittentis relata demerito hec est enim misericordia bonitas ut nihil esse referat. **Beda** ubi notandum est quod angelus se et ante deum

stare et ad euangelizandū Zacharie infirmus esse testatur Greg' in omi. Quia et ad nos uenit angeli p' optius implent ministerū ut tamen in q' m'ius desint p' contemplatōm diuina et circūscriptus est angelicus spiritus Simus tamen spūs qui dicitur circūscriptus non ē Angeli itaq' eadē missi ante opm' sunt quia quolibet missi ueniunt intra ipm' circuitū. **Beda.** Dat aut' ei signū quod rogauer' ut qui distretudo locutus est iam tacendo credē distat. Vn' sequit' Et ecce eris tacens et non poteris loqui. **Crisostomus.** Ut qui generatiua ad organa uocalia uicula transferant. Nec in tutu succedat ei p'terit sed ob hoc plectebatur amplius quia circa fidem ceteris p' se debebat. **Theophilus.** Sed quia uerbum quod in grecis h'etur p' eam s'ndū signifi care p' esse l'ed talis. Eris s'ndus et non poteris loqui. Conuenient' em' h' duo passus ē. Tanquā em' in obediens s'nditatem in uerit tamq' conditor taciturnitatis. **Crisostomus.** Dicit aut'. Et ecce. q. d. in hoc instanti. Sed considera misericordiam dñi in hoc quod sequit'. Vsq' in diem quo hoc fiet q. d. Cuius p'uentus rerū quod dico ostendero et nōis de uere p'mittitur de pena eripiam. Et causam pene ostendit tū subdit' q' d. quod non credidisti uerbis meis que implebunt' t'p'e suo. Nō attendens uirtutem eius qui misit me cui ego assisto. Si ergo is qui ante natiuitatem mortalem incredulus erat puniatur. qualiter qui celestem et ineffabile calumpniat' uocabit' a l'etōm. **Breuius.** Dū aut' hoc m'nt'us agentur dilatio t'p'is admirari cogebat expectantem forū p'ca multitudinem unde sequit'. Et erat plebs expectans zachariam et et mirabat' q' tardaret ip'e in templo. Cūq' p' diuersa uagaretur suspicio quilibet dicebat ad libitum donet zacharias edocuit plendo quo letendo p'cessus est. Unde sequit'. Egredius aut' non poterat loqui ad illos et cognouit q' uisionem uidisset in templo. **Theophilus.** In mirabat' aut' p'plo zacharias forte causam taciturnitatis interroganti quā

loqui non ualens p' nutū declarabat. Vn' sequit'. Et ip'e erat in uicinis illis et per mansit mutus. **Ambrosius.** Est aut' mutus quidam sine uerbo carnalis acutus iudicari molens nec expm'ens uoluntate. **Et factū ē. Beda.** Vias sue t'p'e pontificis templi tantū officijs mancipati non s'nt a op'loqui uocari. sed ab ip'o quoq' domo s'uarū abstinebant ingressu. Unde sequit'. Et factū est ut impleti sunt dies officij eius abijt in domū suam. Quia em' tū sacerdotalis ex parte aaron successio. querebat' nōis t'p'is subsarcuende s'bolū p'curabat'. At quia nō carnalia successio. sed p'f'ctio spūalis inquitur sacerdotibus ut semp' queant altari assistere semper castitas obseruanda p'cipit'. **Se post has aut' dies concepit elizabet uxor eius.** Post dies s' officij zacharie completos. **Beda.** sic aut' h' mense septemb' octauo kalendas octobris quōd optebat' uideos ieiunū stenophogie celebrare i' m'ic te equinoctio in quo incipit nox se maior quā dies quia op'm' aptet' ceste p'hem aut' m'mu. Nec frustra tū dies ieiuniorū corū quia per iohannē erat hominib' applicatio p'nc' p'dicanda. **Sequit'.** Et occultabat' se mensib' quib' **Ambrosius.** Quia causa occlusionis nisi pudas. Sunt em' quodam t'p'o p'scripta iugis. q' d. durā speram pro arandis liberis p' d'ecorū. Dū unū uigent. dū suscipiendos lib'is spes est. At ubi matura eui senectus successerit et etas ē regendis liberis habilior. quā recandis. pudor ē legitimi licet f'ctis gestare iudicia et g'uari aliene etatis o nere et timere alū non sui t'p'is frāi p'uidebat' ergo am' p' etatem. Vn' intelligit' p' quia iam non querebant' inter se concubitu iugali. Nec em' ea q' semlem non erubescit' contra erubescit' p'ud'. hoc tam erubescit' omis p'entis quā dū nescit' m'f' terū religionis. Sed que occultabat' se quia conceperat' filū iactare se cepit' p' gnabat' p'p'etam. **Virganes.** Et ideo dicit' mensibus quib' i. donet maria conciperet et fetus eius exultans tū gaudio

p[ro]phetaret **Ambrosius** Et quāvis p[ro]p[ri]us
 s[er]u[us] exuberet etatem rursus caruisse
 se gaudebat obp[ro]bri[um] Dicens quā sic fe-
 cit d[omi]n[us] **Crisp[us]** Salicet soluit sterilitate
 domū supra naturā concepit. Expetra in
 fructuosa sp[irit]us uentem adu[er]sit absterit
 delectat. dum gemitatem feat. Unde seq[ui]t[ur]
 Indicib[us] illis respicit auferre obp[ro]briū meū
 inter homines. **Ambrosius** pudor em̄ est fe-
 mmis m[is]tr[is] p[ri]mā non h[ab]ere quibus h[ab]ere
 sala e[st] causa nubendi. **Crisp[us]** Triplia
 ligit gaudet dū et a nota sterilitate ip[s]am
 eripuit d[omi]n[us] et q[ui] illustrem p[ro]p[ri]a em[er]sa est
 Non em̄ ut m[is]tr[is] solus concubitus gigne
 tū interuenit. sed gratia celestis hui[us] or-
 tus fuit coadun[us] **Beda**. Aristote[les] aut[em] p[er]
 zachariam sacerdotem iudeor[um]. p[er] christi
 p[er] lex ip[s]a designari que sacerdotū d[omi]n[us]
 edictata sp[irit]uales deo filios gigne[re] debebat
 sed non ualebat quia neimem ad p[ro]fecū
 adduxit lex. Erant ambo iusti quia bona
 e[st] lex et sacerdotū. p[er] illo t[em]p[or]e sanctū Am-
 bo p[ro]fessant in diebus suis. quia adueni-
 ente x[rist]o. iam marian[am] ad sem[et] ingre-
 dit[ur] zacharias templū quia sacerdotū e[st]
 mirare in sanctuarū m[is]tr[is] celestū. fo-
 ris erat multitudo. quia m[is]tr[is]a penetra-
 nequit d[omi]n[us] altari thymiana n[on] p[ro]nat. nas-
 citur ioh[ann]em agnoscit. quia dū doctores
 flāma diuine legis ardent. grām dei p[er]
 ioh[ann]em p[ro]dicatū requirit. Et h[ic] p[er] angelū
 quia lex p[er] angelos ordmata e[st] **Ambrosius**
 In vno aut[em] vox totius plebis obmutuit
 quia in vno totus addam p[ro]p[ri]us loquebat[ur]
 Transiuit em̄ ad nos dei u[er]bum et in nob[is]
 non tacet. Mutus e[st] qui non intelligit
 legem. Cur em̄ tibi magis uideatur mu-
 tus e[st] qui s[er]u[us] quā qui m[is]tr[is]a nescit. In-
 uenta similit[er] e[st] p[ro]p[ri]us iudeor[um] qui accu-
 suat p[ro]fessare nō p[er] r[ati]ōem **Beda** Et tam
 elyabets concepit ioh[ann]em. quia m[is]tr[is]a leg[is]
 sacramentis p[ro]p[ri]i habundant. Conceptū q[ui]
 p[er] mensibus occultat. quia moyses quā
 libris m[is]tr[is]a p[ro]p[ri]i designat. Seu quia p[ro]p[ri]i
 dispensatio in quāq[ue] m[is]tr[is]a creatib[us] p[er] st[er]is d[omi]n[us]
 uel facta figuratur. **In** mense aut[em] p[ro]p[ri]o
 uel. **Beda**. Quia p[ro]p[ri]i incarnatio uel s[er]o

ta etate seculi futura uel ad implectōm
 legis erat p[er] futura. recte p[ro]p[ri]o mense
 cepti ioh[ann]is missus ad mariā angelus
 nascitur n[on]nat saluatorem. Unde dicit[ur]
 In mense aut[em] p[ro]p[ri]o. In mense aut[em] p[ro]p[ri]o
 marciū intellige. cuius p[ro]p[ri]o et anno die
 d[omi]n[us] m[is]tr[is] et ceptus e[st] traditus et passus
 Sicut et p[ro]p[ri]o die mensis decembris
 natus. p[er] si uel hoc die. ut nō nulli arbitri-
 equi noctid[em] uale uel illo solsticiū **vermale**
 brumale siel credam[us]. quērit tū lucis i
 timento canopi uel nasti em̄ qui illuat
 omes homines. Venientes in hunc m[un]dū
 At si quis ante d[omi]n[us] natiū uel cept[us]
 tempus. lucem uel t[em]p[or]e uel tenebras su-
 pare quiterit. diuino et nos quā ioh[ann]es
 ante faciem aduentus eius regnū celorū
 euangelizabat. **Basilus**. Adit aut[em]
 nos celestes. non q[ui] esse ip[s]is. sed ex eo q[ui]
 diuine sapientie doctorem aspiciunt. Unde
 sequit[ur] **Aristus** e[st] angelus gabriel adeo.
Greg[orius] in om̄i ad mariā em̄ congnem
 non quilibet angelus sed gabriel archan-
 gelus mittit[ur] ad hoc quippe misterū sumū
 angelū uenire dignū fuerat qui sumū
 om̄i mirabat. Quod id circo p[ro]p[ri]o nō
 censet[ur] ut signet[ur] p[ro]p[ri]o uocabulū in opaco
 quid ualeat. Gabriel em̄ dei fortitudo no-
 minatur. p[er] dei ergo fortitudine miranda
 erat. qui uentū d[omi]n[us] et patens in p[ro]p[ri]o
 ad debellandas p[ro]p[ri]as aereas uenibat
Glo[ss]a addit[ur] aut[em] et locus quo mittit[ur]
 tū subdit[ur] In ciuitatem galiles cui nō
 nazareth. Nazareus em̄ i. p[ro]p[ri]us st[er]is
 mirabat[ur] uentura. **Beda** in om̄i d[omi]n[us]
 aut[em] humane restauratōis p[ro]p[ri]o ut
 angelus adeo mittit[ur] ad congnem par-
 tui consecrandam diuino. quia p[ro]p[ri]o per-
 dicōne humane fuit causa ad serpens
 adp[ro]p[ri]o mittit[ur] ad mulierem sp[irit]u sup[er]bie
 decipiendā. In sequit[ur] ad d[omi]n[us] **Aug[ustinus]**
De sancta uirgine Illud em̄ p[ro]p[ri]o uir-
 ginitas decent[er] parē potuit qui i sua
 natiuitate parem h[ab]ere non potuit adpor-
 tebat em̄ caput m[is]tr[is] p[ro]p[ri]i in signe
 miraculū p[ro]p[ri]i corpus nasti de d[omi]n[us]
 quod signatet m[is]tr[is]a sua de d[omi]n[us] c[er]ra
 p[ro]p[ri]i p[ro]p[ri]i natiuita **Ier[onimus]** in s[er]mōe
Assumptio Et b[ea]t[us] angelus ad uirgine mitti

quia semp̄ e angelis cognita uirginitas
pfecto carne p̄ter carnem conuere nō t
tena uita sed celestis **Crisp̄ sup 41** Non
autem angelus post partum amicitat uir
gini ne minū ex mōde turbaret et ideo
ante conceptionem illam alloquit̄ non in somp
nis v̄mō. uisibiliter assistit Nam quasi ma
gnam ualde relationem accipiens egebat an
rei euentu iustione solemnem **Ambrosio** Vn
aut̄ utrumq; posuit scriptura. ut et de
p̄ponsata esset et uirgo Sequit̄ de
p̄ponsatam uirō. Uirgo ut expece uirū
confortū uidetur desponsata ne temeritate
uirginitatis aduētur in fama. cui grauis
alius corruptele uidetur in signe p̄ferre.
Maluit aut̄ dñs aliquos de ali suo ortu p̄
de mris pudore dubitare Sciebat em̄ te
neram esse uirginis ueritatem et lu
bricam famā pudoris Nec putauit ortus
sui fidem mris in uirgib; astringendam Ser
uatur itaq; p̄t male sicut pudore integra
Ita inuolabilis opinio uirginitas Nec
deciuit sinistra uirginibus opinione uicti
bus uelamen excusationis Velinquit q; in fa
mata mater quoq; dñm uidetur. Quid aut̄
uidetis quid herodi possit ascribi. si natiū
uident̄ ex adultis p̄p̄ari. que ad mod̄ aut̄
ape dicit̄ Non ueni legem solue. sed ad
implere. Si uideret̄ cepisse alogis in
uira tū partus in nupte lege dampnetur
Quid q; etiam fides marie v̄bis magis as
sertat̄ et mendacis causa remouet̄. Uide
retur em̄ culpam ob uirginitate uoluisse. me
dacio in nupta pregnantis. Causam aut̄ me
tendi desponsata non hūit ac coniugij p̄
mū et gratia nuptiarū p̄tus qui tū despon
satam uirō tenet̄ ~~partus~~ partū nō po
tuit hūc suspectum **Orogen** Si em̄ nō
habuisset sponsū statū cogitatio tracta
dyabolū subrepsisset. quō que nō accubuit
tū uirō pregnantis esset. debet iste conceptus
et diuinus debet aliquid hūmā nā ce sus
linū **Ambrosio** Sed tamen magis fecellit
p̄ncipes seculi. demonū em̄ malicia facile
ecclā occulta deprehendit. At uero qui se
culalibus uirginitatibus occultant̄ sine di
uina non p̄nt. Quā etiā locupletior testis
pudoris maritus adhibetur qui possit

et dolere iniuriam et uindicare obprobrium
si non agnosceret sacramentū De quo subdit̄
Cui nomen erat ioseph dedamo dauid **Be
da in om̄i.** Quod non tantū ad ioseph. sed
etiā p̄tinet ad mariam. legis namq; erat
erat p̄ceptū ut de sua quisp̄ tribu aut
familia acciperet uxorem. Sequit̄. Et
nomen uirginis nūc. **Veda sup lucam.**
Ariana hebraice stella maris. Virginitate uo
dñā uocatur et mico. quā h; totus mudi
dñm lucem scilicet maritū generare per
hemem. Et ingressus angelus **Ambrosio**
Uirgo uirginem moribus. Sola in pe
necialibus quā nemo uirōis uideret sed
angelus reperit. Et ingressus angelus ad
eam. Et ne q; degnū deponeret assatu ab
angelo salutatur. **Gregorius** Contra uicem
p̄us edicam mulieri dirigatur nūc s̄m o
ad uirginem. Illa doloribus partus ē cau
sa peccati p̄mita. In hac p̄ gaudij mesti
tia pellit. Unde iocunditatem nō absurde
p̄mittat angelus uirginem dicens. Aue
Quia digna cognoscetur. sponsalū an
gelus attestatur tū dicit. **Gregorius** plena
Quia em̄ aluedam ariā et dōs sponse
et dicit q; secunda sit gratia horū et
quedat̄ hęc s̄m sponse alia sponse
Jeromius Et bñ gratia plena quia
etatis p̄ partes prestat̄. Marie uero
simul p̄ tota in fide p̄te plenitudo. Vē
grā plena per quā largo s̄m sponse uirginitate
sup̄ fusa est om̄is creatura. Nam aut̄ erat
tū uirginitate qui ad uirginitate mittebat an
gelū et p̄cessit m̄cū sicut dñs. Nec te
nē potuit lotis qui om̄ibus habet̄ mlocis
Unde sequit̄ **Gregorius** **Auḡ** in s̄ de
natiuitate. Magis quā meū. Ip̄ em̄
in tuo ē corde. in tuo sit uēs adimplet
mente adimpleat. uentrem. **Gregorius.**
Hoc aut̄ ē totius legationis completū
Dei em̄ ē uerbum ut sponsa supra
rōm̄ uirginem efficiens tamq; ip̄e ger
minans idem q; germinans. totam na
turā hūmā sibi s̄i oformauit. Vltimū
uero p̄m̄ tamquā p̄fissimū et apen
diosimū. **Benedicta** tu in mulierib; Vna
saluet̄ p̄m̄tū mulieribus uel etiā bñ
dicant̄ nūc mulieres. sicut maris in

filio sed magis utriusq; in utroque Velud
 em p vnan et vni femina et mare p m
 simul et trisica Sic et mic p vna et
 vni bndictio reuocata et leticia ad singu
 los est p fisa Ambrosius Diste aut virgi
 nem verecunda quia pauebat Nam se
 que ai audisset turbata e in sermone eius
 Trepidare virginem e et ad am vni m
 gressus pauere am vni affatus vereri .
 Diste virgo vbaq; uitare lasciuia graua
 eta salutacom angeli vererbat **Breas**
 Cum aut afflicta foret hys vslombus o
 vngelista non visum sed relataz turbat
 atribuit dicens turbata e in sermone ay
 Attende aut virginis et pudicam et pru
 dentem et aiam simul et vnam audicia
 leticia . dm ex animauit et neq; manifeste
 obstat p modumate . nec sciam parit
 ex leuitate eius leuitate emans et duricia
 zachale . Vnde sequit Et cogitabat qhs
 esse ista plucaco . Non conceptio Nam
 adhuc ignorabat in mensuram msterij
 sed plucaco . Numquid libidinosi a vno ad
 vngnem an diuina . diu da facit mentes
 dicens dms teat **Ambrosius** Bndictio
 ms exan nouam simulam mirabat q
 nusquid e an compta soli male her sa
 lucaco seruabat **Origen** Si em supet
 maria ad alia quepta simle e factu
 sermone ut pace que hebat legis suz
 miqua am q; pegrina talis salucaco ter
 ruisset **Et** ait ei angelus **Reda** Quia
 salucaco in solita vngne turbata vide
 rat q; familiaris natam Vacans conue
 ne tme debeat iubet Vnde dicit **Et**
 ait ei angelus **Ne timeas maria** **Breas**
 q . d . Non accessi deceptus vno decepto
 abplucom deponis Non veni deponis
 in vniabilem tua vngnitate sed conditor
 puritatis et custodie qnubina refecare .
 Non sum serpentis mster . sed pment ser
 pentem legatus pmpaliti tractator no
 insidiar molitor . Sic igit nequaq; dis
 trahentibus ipam consideratib; uocari
 pmissit ne diuidicaret in fidus mster
 negotij **Crisp** Qui aut apur deu
 meret gratia non he quid timeat

Invenisti em gram apur deu Qualiter
 aut illam quisquid reperit nisi humilitate
 mediante . humilibus em dat deus gram
Breas Invenit etia gram virgo coram
 deo quia splendore pudicie ipam exor
 nans atam gram deo se habitaculum p
 pauit . nec solum celibati inuolabile qser
 uauit sed etia in maculata qstena ad
 todium **Ambrosius** Inveniant em plu
 res gram ante et **Et** id subdit . Quod
 pprii e dicens Ete conapies mudo .
Breas **Et** dicit . Ete . celeritate pn
 tiam denotat in smians ai eius vbo
 celebratam esse concepcom . dicit aut
 Conapies m uco . ut demonstrat dm
 ab ipso vtero virginali et de ma sub
 carnem suscipe Venit em diu m vbu
 emudatuu nature humana et pnd et
 me gnacois p mordia . Et id sine pto
 et humano semine p singula acut nos
 m carne concipit et hodie mensile parit
 gestat m uero Sed qm attingit pali
 dm capi spm et spm pare saluta
 rem scdm p pccam id addidit . Et
 parit filiu **Ambros** Non aut em
 p scit ma . ut du de spu sco capuit
 vbum pariant Sime aut q aborauit
 excludant vbum atq; pariant Sime
 que m uco xpm hant sed nan du for
 mauant . **Greg nissen** . Cum aut ex
 pectaco parit mulieribus timorem in
 tuat sedat timoris motu dulcis pty
 relaco ai subdit **Et** vocabis nomen
 eius ihm . Saluatoris em aduentu o
 cuilibet timoris ppulso **Reda** Huc
 aut saluator sine salutaris mptatur
Breas . dicit aut tu vocabis . non
 pr . Patre em caret . qnto ad m fibre
 gnacois . sicut et mte respit supne **Cy
 rillus** hoc aut nomen de nouo fuit
 vcrbo mpositu natiuitati aggruens car
 nis p d m illud p pccati Vocabit tibi
 nomen nouu quod os dm noiauit **Bre
 cus** Vm quia hoc nomen que e pbi
 ai successore moysi idarco i ments
 angelus q non at p d m illius similitudiez
 Subiungit . Sic erit magnus **Ambros**

Dicitur est etiam quidem de iohanne qd
erat magnus sed ille quasi homo magnus
is quasi deus magnus. Late em funditur di
virtus. late celestis substantie magnitudo
porrigitur. Non loco clauditur non opinione
comprehenditur non estimacione concluditur non
estate variatur. **Origenes** Vide ergo mag
nitudinem saluatoris quomodo in toto orbe dif
fusa sit ascende ad celos quo celestis reple
uit. Descende cogitacione in abyssos et inde
eu illuc descendisse si hoc uideris pariter
in tenebris sperare completo. Hic erit mag
nus **Breuis** Non carnis assumptio dei
tatis derogat celestidm ymo potius hu
manitatis humilitas sublimat. Unde se
Et filius altissim vocabitur. Non utiq
tu inpones vocabulum sed ipse vocabitur.
a quo nisi a consubstantiali genitore Nulla
em filius nouit nisi pater. Pater que no
infallibilis e noticia geniti. is uera mce
pater e erga impoicem cogitac nominis pp
quod dicit. hic e filius meq dilectus. Ab
eternop quidem est quauis ante adma
doctrina nomen eius patuit. Et id ait
Vocabitur. Non fiet uel gnabit. Nam
et an secula fuerit consubstialis pater. hinc go
conspicis. hinc m effiacris. hinc virgi
nalis cella concludet. Cuius celeste spatium
capax non exstitit. **Crisostomus** Ceterum suprad
enorme quibusq uidet. deum habitare
corpus. Nomen sol eius e corpus sensile
quocumq radios in mittit non ledit. in
spa puritate quilo ergo magis uisibile
sol ex uero uirginali mundissimu corpore as
sumens non tamen grammatice no e ymo
eaa ipam mtem sanctiorum ostendit.
Breuis Et ut uirginis redderet memo
riam pfectas subdit. Et dabit illi deus
deus sedem dauid patris eius. Ut nos
cat liquido qm qui nascitur e ab ea ipse
e ppus que illi pmisserat ex dauid seie
nascitur. **Cyrillus** Non tamen ex io
seph e editu corpus xpi mundissimu.
Sed em vno hinc cognacione pro
flauit aut ioseph et uirgo ex qua so
mam humanitatis uirginitus sumptit
Basilius Non aut t maritali sede da

uid sedis dno translato iudaico regno ad
herodem. sed sedem appellat dauid in qua
resedit dno indissolubile regnum. Unde se
Et regnabit in domo iacob in eternum. **Crisostomus**
Dicit aut ad pntem domum iacob eos q de nro
iudeis crediderat in illud. Ut em paulus
dicit. Non omnes qui exstet sunt hy sunt
isrlite. sed qui p filij promissionis operant
in semine. **Beda**. Vel domum iacob tota etia
dicit que uel de bona radice nata uel cu
olcastet esset in toto tto fidei in bona est
in secula oliuam. **Breuis** Nullus e aut
m eternu regnare nisi dei solus quo fit ut
si ppter carnationem dicit dauid sedem ac
cipere tamen idem ipse magnus deus uox eius
agnoscit. **Beda**. Et regni eius no erit
fines. Non solum magnus deus est. sed i
in eo qstamo. Et in pnti quidem hie regnum
multis finaliter uero omnia pnt et ei oi
subiacent. **Beda**. Omittat ergo uerborum
dite hanc tme ex uirgine natu et hinc
a uerbo dei non momentate pntem se receptu
angelus em qui eundem ipm pntem hie.
dauid que filius altissim uocari pntem
indubius nature. Vnam xpi pntem
denuntiat. Non aut io futuris temporibus
bis angelus uoluit. quia pntem hereticos
pntem ante matrem non fuit sed qua cand
pntem homo cu deo. idem filij nome
fuerit. **Dicit** aut maria **Ambrosius**
Nep non cedit angelo maria debuit
nep tam teme usurpare diuina. Unde
dicit. **Dicit** aut maria quomodo fiet
istud. Temporalis est ista reslo quod
vba sacerdotis hie ait. Quomodo fiet
istud. Ille uidit. Unde hoc sciam. Ne
gauit ille se credidit et quasi fidei adhe
alud querit auctorem. Ita se facte pntem
net dubitat ee faciendum q quomodo fiet
possit inquirat. legerat maria. Ecce
uirgo concipiet in uero et pntem filium. Io
credidit futurum. Sed quomodo fiet
si ante non legerat. Non em q admodu
fuerit uel pntem fieri reuelatu
tamen em misteriu no homine fuit
sed angeli ore pntem **Gregorius** **nyssenus**
Attende etiam mude uirginis uocem

piam amicitiam angelus ipa vero agniti
 in mat' p'stanciaorem incorruptibilitate angeli
 ta iustione diuidians unde dicit Qm mund
 non cognosco **Vasilius** Cognatio multu
 p'p'ara dicit. Dicit em cognatio mri con
 ditore sapia at magnalid suo nota ne
 non manducos custodia. et que fit apud
 deit appmquato et copula nuptialis qualie
 hic accipit **Greg' nyssenus** h' igit' ma
 rie uerba iudicial' p' corp' qua tractabat
 tmentis arectans Nam si causa copule
 quingulis ioseph de sponsari voluisset cur
 admiraco dicit e dnm sibi narrat q'cep
 tu munit' ipa p'stolaret ad ep' mater effi
 ci iuxta legis natura Qm quia oblanc
 corpus deo quas quoddam ex sacis inuis
 labile resuati decebat Et ideo dicit Et
 si sis angelus t' tame q' uera no cognos
 tam composibilibi certit' Quiliter i
 mater ergo carens iuge ioseph quide
 in sponsam agnouit. **Greg'** Sed confida
 qualiter agni pluit dubit' angelus ac
 explanat intemperat' amibit et in effa
 bilem p'tim sequit' em Et respondens an
 gelus dixit ei Spus s'us sup' ueniet in
 te. **Crisp'** q' d. non querat ordmem
 nalem ubi natura transcendit et supant
 q' tractant. Dicit quomo fiet istud. qm
 uita non cognosco. qm vno eo ip'o q'm
 get q' es iuge m'cepta Nam si uita
 cepta fuisset non digna censeris hoc mis
 tio non qua p'ham sit iugiu. sed qua
 agnitas p'ior decebat em quem om
 dnm et in natuitate nobis p' p'apare et
 ab ea distopare Quod em op'utero nasto
 plus anobis obtinuit quid beatid' corp' q'
 illud quod opubantem iudicial' donic' au
 ad se ip'm allep'it In singulis em c'ctis.
 uo utiq' uiam s'm' s'm'ca s'ti sp'us
 impetrabit p'nciam. sed m'c' caro recepta
 culid' effiat' sp'us **Greg' nysseno** Tabulas
 em m'e nature quas culpa confugerat
 denuo uetus legis de tra m'a s'bi do
 lauit absq' o'ibitu d'm'tat' sic corpus
 suscepibile t'reans q' diuina digitu s' p'ul

p'st' salice sp'us sup'ueniens uirginem
Crisp' In super. Et uetus altissim' ob
 umbrabit tibi. altissim' regis uirtu' x'p'i
 est qui per aduentu' sp'us s'i formatu' in
 uirgine **Greg' xvij mo'.** p' ob umbra
 tame em uocabulu' m'arnandi dei utraq'
 nata signat' umbra em alie format' in
 corpe. Dns aut' p' dinitatem lumen e' Alma
 ergo lumen in corpore in eius erat utd
 cor pandu' recte ei dicit' uirtus altissim'
 ob umbrabit tibi. i corpus m'te humani
 tatis accipiet m'corp'u lumen diuinitatis
 ho' e'ca' m'alo dicit' p'pter mentis refrige
 ru' celitus dati **Beda** Non ergo uirili
 q' non cognosco sem'e sed sp'us s'i quo i
 impleris opere concipies. Concupie m'te
 non erit estus ubi umbraculu' faciet
 sp'us s'us. **Greg' nyssenus** Nel dicit ob
 umbrabit tibi quia sicut corporis umb'
 p'cedenau' caract' format' ita iudicia dei
 tatis filij ex uirtute generandi patebunt
 Sicut em in nobis quedam uirtutia u'tz
 in mat' corporali consp'iat' quia homo
 format' Sic uirginis altissim' uetus p'
 uirtutem sp'itu' parit corpe in s'tam
 mat'iam carnis ex uirtute corpe ad for
 mandu' nouu' homine' assumpsit Unde
 sequit' Deoq' et quod naster' ex te s'm'.
Archanasius p'stem em qm nature hu
 mane assumptu' ex mat'ia uerissim' cor
 pus ex'itit. et idem s'dm' natura' corpi
 m'is **Crisp'** oror namq' ma' mat'ia cu' om' s'
 ab adam descendet mo' **Vasilius** Unde
 et paulus dicit qm' misit deus filiu' suu'
 natu' non p' muliere sed ex muliere Na
 hoc q' duo p' muliere transiua potat' iu
 dicato natu'itatis s'm'is **Or'** aut' dicit'
 ex muliere manifestat' g'one nature ge
 miti respectu p'entis **Greg' xvij mo'.**
 Ad d'istinctio' aut' m'e s'titatis i'hesus
 singulariter s'us n'astitua' asserit' Nos
 quippe et s' sancti effom' non tame n'ast'
 m'. quia ip'a nature corruptibilis cognicoe
 constrmgm' Ille aut' plus ueraciter e'
 s'us qui ex g'itudo carnalis copule con
 ceptus non est Qui sicut non h'ctus

despicit. alter in humanitate alter in deitate
est. non prius homo conceptus atq; editus p
mitum ut deus eet accepit. Sed mirante
angelo et adueniente spm mox vbi r uo
mox intra uterq; verbu caro. Unde sequit
Vocabitur filius dei **Greg** Tu aut attende
qualiter virgini totam trinitatem angelus
edidit. dñi spm sm commemorat. virtutem
et altissimū Trinitas em induisibilis e. **T**
Et ecce elizabet **Criso** Quomō pcedes
dicit supabat virginitatem mentem ad hūliora
declinauit sermone p sensibilia ipa sua
dens. Unde dicit **Et** ecce elizabet cognata
tua amadute gabrielis industriam nō me
memorauit. cam Saxe uel Rebete uel Vici
eli quā antiquior erant exempla. sed in
mens factū inducit ut eius mente factū
corroborat. et ob hoc et etatem amemorat
cum dicit **Et** ipa ipa concepit filiu i se
necitate sua. **Et** de factū nature sequit
em **Et** hic mēsis e septus illi que vocat
sterilis. Non em apr mēpio a p mēpio con
ceptus elizabetis nūciauit. sed acto sē
mōn sū spatio. ut timor ventris per
hibeat argumentū **Greg nazarenus** S
queret aliquis qualiter ad dauid xpūs
refertur. Si quidem māia de sanguine ma
nauit aaron. Cuius agnatum angelus e
lizabetis asseruit. Sed hoc mētu supno q
tigit. ut regū gemus. sacerdotali stirpi
umgētur ut xpūs qui rex e et sacerdos
ab utriusq; sēdm carnem nascetur. legitur
etia in epodo qm aaron p mē sēdm
legem sacerdos dicit. duxit ex tribu iu
de m gūgem elizabetis filiam ammadab
Et attende sacratissima spūs admstratōis
dñi et hanc zacharie gūgem statuit
elizabetis vocari. reducens nos ad illam
elizabetis quā duxerat aaron. **Veda** Sic
ergo ne vntō se parē posse diffidat. acce
pit exemplū sterilis amūs paritūre. ut
distat deo omia possibilia etia q nature
ordme vident eē contraria. Unde sē
Quia non erat impossibile apud deū se
verbu **Criso** spc namq; ai sit naē
dñs timeta pē dñm velit. qui timeta
p agit et dīspont. vntō mortis p hora

gubecians **Augustino** cōi faustū Quis
quis autem dicit. Si omps deus est
faciat ut ea que facta sunt facta nō fuerit
non pūpū se dicit. faciat ut ea q vera s
eo ipō q vera sunt falsa sint. pē em face
ut aliquid non sit quod erat. Velud cū
aliquem qui cepit eē nascendo faciat non
eē moriendo. Quis aut dicit ut id quod
iam nō e faciat non eē. Quod q em pūpū
e iam non est. **Et** et si de spō sēd aliquid
pē ad hoc e de quo fiat. **Et** si e quomō pū
titū e. Non ergo est quod vere dypmō
fuisse. Sed ideo vntō e illud fuisse. q m
nra sēma. Verū est non in ea que iam nō
e. Hanc aut sēma deus falsam face nō
pē. **Impotentē** aut dicit non ita dicit
ut si eē etiam mori posse credam. Ille
plane omps vere plus dicit quod vere
est et aquo plo e quod quid aliquo modo
est. **Ambrosius** Vide aut hūilitatem
virginitatis. Unde deuotōm sequit em dicit
aut māia. **Et** analla dñi. Anallam pē dicit
que mater eligit. **Nec** repentma exaltata
p mūllone est. antem em hūilem q pūpū
hūilitatem debuit ipa pūpū. **Simul** et
anallam pēdendo nullam sibi pūpū
tante grē vntō dicit qm facit quod iubet.
Unde sequit. **fiat** michi sēdm vntō tūi.
Vntō obsequi vntō vntō. **fiat** michi
sēdm vntō tūi. **Conceptus** vocat **Eusebio**
Alius aliud quiddam m pūpū sermone vir
ginitatis extollet. apūpū hūc quida cōstā
tiam hūc obediencie pūpūpūmē. Alius
q non alleca e tam splendidus et ar
dus p mūm arda ngelū p mūpū pollic
tis. Alius quod non exressit modū indando
m stantias. Sed qualiter camt et eue le
uitatem et zacharie m obediencia michi
aut hūilitatis pūpūpū non mūpū conspi
citur admūanda. **Greg xvij** mox p
me sūbile namq; sacramentū gēpū sē
partu mviolabili vntatem vntōpū nāc
cadem vntō ancilla fūit dñi et mī
Veda accepto aut vntōm ofensū mox
angelus celestia repetit. Unde sequit
Et descessit ab illa angelus **Eusebius**

Non solum impetrans quod optabat.
 sed sapiens in uirginea forma et uirtute ple-
 nitudine **U**rgens aut **Ambrosius**
 Angelus tñ ab stordita mētiaret ut fides
 astruet exemplo femine sterilis conceptio
 uirginis mētiaret. Vbi hoc auduit maia
 non quasi mercedula de oracula nec qñ
 incerta de mēcio nec qñ dubitans de exēplo
 sed quasi leta de uoto. religiosa qñ officio
 festina p̄ gaudio in montana p̄ceit. Vñ
 dicit **Urgens** aut maia in diebus illis
 abijt in montana. Quis em iam deo ple-
 nis ad supiora tñ festinatē cōdestendit?
Urgens Ihuē em qui mūdo illis erat
 festinabat ad huc in uentre mris iohēni
 potitū s̄ficare. Vnde sequit. Cum festina-
 tē. **Ambrosius** Nestit tarda molimina
 spūs s̄i grācia. Dyrite uirgines nō de-
 morari implacis non aliquos in publico
 mistic sermone **Theophil.** p̄ter hoc
 abijt in montana quia Zacharias in mon-
 tans hitauit. Vnde sequit. In ciuitate
 iuda et intrauit in domū zacharie **Ambro.**
 Dyrite uero s̄e mulieres s̄dilitate qua
 pregnantibus debeat s̄phibē cognatē
 ayaria q̄ ante pla t̄m timis penetrabilis
 v̄sabat nō a publico uirginitatis pudor
 nō a studio ap̄tas monā. nō ab officio
 plūritas uerū retardant. Dyrite oia
 uirgines hūilitatem marie. Venit p̄mā
 ad p̄mā iunior ad senorem. Nec plū
 venit sed ead̄ p̄or saluauit. Vnde s̄e
 Et saluauit elyzabeth. Deet em ut
 q̄nto castior uirgo tanto hūilior sit
 nouit q̄ deferre s̄moribus. Sit magis
 hūilitatis in qua ē p̄fesso castat. Est ead̄
 causa p̄ctat quia supior uenit adm̄sio-
 rem ut in s̄or aduuet. ayaria ad elyzabeth
 opus ad iohēni. **Crisp.** ad mat̄m. Vel
 aliter celabat que supradicta s̄ m̄p̄ uir-
 go nec cuiquā hōm̄ pandit. Non em ce-
 debat ab alijs posse fidem adhiberi in-
 uandis relictibus. Vñd magis putabat
 se pati q̄m̄ia si diceret quasi ualens ste-
 lus p̄p̄tū palliare **Brenis** Ad pla aut
 re fugit. elyzabeth. Sic em osuenerat
 et p̄ter cognatōm et p̄ter cetam hūg

quāctōm **Ambrosius** Cito aut euentus ma-
 rie et p̄ncie d̄m̄ce b̄nficia declarant. Na
 sequit. Et factū ē ut auduit salutacōm
 maie elyzabeth exultauit in s̄ans in uis eiq̄
 Vnde d̄m̄ctōne singulari q̄ ab̄o p̄p̄ta-
 tes. uocem p̄ior elyzabeth auduit. Sed
 iohēs p̄or grām sensit. Illa nature ordi-
 ne auduit. Iste exultauit rōne m̄stij
 Illa marie. Iste d̄m̄ sensit aduentū **Bre-
 nis** Pheta eius parente amicus uidet
 et audit salutat q̄ p̄phetatum. Sed q̄m̄
 v̄bis non potat. salcat in uis. quod maxmū
 op̄tat in gaudis. Quis v̄m̄p̄ nouit tripu-
 dū natiuitate antiquus. In s̄m̄m̄m̄ ḡraia
 q̄ nature ignota op̄tant. Verlusus uent
 miles agnouit d̄m̄m̄ ac regem uorturū
 uentris regnē non obstantē. m̄stice in
 om̄ In s̄p̄p̄it em non palpebris sed sp̄itu
Urgens Non aut antea repleto fuit
 sp̄u donec assisteret. que xpm̄ gerebat in
 uis. Iste aut et sp̄u erat plenus et re-
 sultabat in parentem. Vnde sequit. Et re-
 pleta ē sp̄u s̄o elyzabeth. Non autē
 dubitū ē q̄n̄ que tūc repleta ē sp̄u s̄o p̄
 filiū sit repleta. **Ambro.** Illa aut que se
 otulauerat. quia concepit filiū iactare
 se cepit quia gnabat. p̄phetam et que e-
 rubescat ante b̄ndict. Vnde sequit. Et
 clamauit. uoce magna edixit. B̄ndicta
 tu inter mulieres. ayagna uoce clama-
 uit ubi d̄m̄ sensit aduentū. quia religi-
 osum credidit p̄m̄. **Urgens.** Dicit autē
 B̄ndicta tu inter mulieres. Nulla ei
 tante v̄m̄p̄ fuit gr̄e p̄ceptū aut s̄e potit
 Vm̄s em d̄m̄i germis parens ē. v̄m̄ca
Beda. Eadem aut uoce ab elyzabeth q̄
 agabrele b̄ndict. quatenus et angelus et
 hōm̄ibus uenanda monstrat. **Theo.** Ma-
 alce s̄e mulieres que tamen gemerūt
 filios peccato inquinatos subuigat. Et b̄n-
 dictus fructus uentris tui. Vel aliter in-
 telligatur. Dixerat. B̄ndicta tu in ter-
 mulieres. Deinde quasi interrogante aliq̄o
 quare subuigat dicens. Et b̄ndictus fructus
 uentris tui. Saluet quia deq̄ ē fructus
 uentris tui. Sic dicit. m̄psalmo. B̄n-
 dictus qui uenit in nōie d̄m̄. deus d̄m̄
 et illuxit nobis. Consienuit em p̄c̄

scriptura et p quia **origenes**. sicut
tunc autem ventris dei genitricis dicitur
quia nequaquam ex vivo sed ex sola matra percipit
nam qui semen sumpsit apertibus coram
fructus spiritus **Origenes** Solus ergo hic
fructus benedictus et absque viro et absque peccato
pducit **Beda**. Iste est fructus qui dauid p
mittit De fructu ventris tui ponam super
sedem tuam **Seneca** In qua parte emittit
entibus redarguitur dicitur fructus ventris
opus asserit **Origenes** em fructus eius est
nature et planta unde et virginem re
linquit eisdem fuisse nature et secundo a
dam qui tollit mundi peccatum Sed et qui
phantasticam opinionem de carne christi con
fingunt in uero dei genitricis prout erude
stant nam fructus est ipsa substantia predicta
arboris. Vbi sunt etiam dicentes quod per
ductum christum transisse per virginem dicitur
ex dictis elizabeth quam repleuit spiritus
christi fructu fuisse ventris **Beatus** Et
unde hoc michi ut veniat mater domini
mei ad me **Ambrosius**. Non quasi ignorans
dicit Sed enim esse spiritus gratiam et operam
ut in ipso amore domini ad partem sui pignori
salutem Sed quasi non humani hoc merito
sed diuine gratie minus se cognoscit ita
dicit Unde hoc michi hoc est quia iusti
cia quibus factis per quibus meritis **Origenes**
Origenes Conuenit autem hoc dicens et filio matris
et iohannes indignum se censebat aduentu
christi ad ipsum matrem autem domini mitatur ad
huc virginem existentem paratam e
uentum ex dicto propheta diuina autem in pro
dixerat malam ad elizabeth ut istis
testimoniis ab eis pueniret ad deum **Beatus**
tunc enim iohannes dominus mysterium ostendit
Unde sequitur Ecce enim ut facta est vox
salutacionis tue in auribus meis exulta
uit in gaudio in fano muto meo **Augustinus**
addidit. hoc autem ut dicit euange
lysta placuit est repleta et spiritu sancto quo
pauldubio reuelante cognouit quid illa
exultatio significasset in fante et illius ve
nisse matrem cuius ipse precursor et demon
strator esset futurus Potuit ergo ista
ta significatio rei tante maius cognoscere

de non apuulo cogente Non enim dixit **Beatus**
ultavit in fide in fano muto meo sed ex
ultavit in gaudio Videmus autem exultationem
non solum puulorum sed etiam peccatorum Non utique
de aliqua fide vel religione vel quacumque re
nali cogitasse veniente Sed hoc in iusta
ta et noua exortit quia muto et in eius
aduentu que sunt saluatorem fuerat pari
tura. Pro hoc exultatio et tunc in domini
reddita respolutio sicut solent miracula
fieri facta et dimittit in in fante non huius
ab infante quia est si usque adeo est in
illo puero accitatus vsus ratio et volu
tatis ut intra vistra materna iam posset
agnoscere. reddere consensare etiam hoc in
culis huius diuine potentie non ad humane
trahendum exemplar ne **Origenes** Ne
necat autem mater dei vistra elizabeth
miraculosum conceptum per retulerat ange
lus. ut persquat credulitas peccatorum ad vir
ginem manaturi Et ad hanc fidem facit
sermo elizabeth dicentis. Et beata que cre
didisti quoniam perficientur ei que dicta sunt tibi ad
Ambrosius Vides non dubitasse mariam
sed credidisse et ideo fructum operam **Beatus**
Beda. Nec mirum si dominus redemptor mundi
diu operam suam meritauit amorem ut per
quam salus omnibus pararetur eadem prima
fructu salutis hauriret ex pignore **Ambrosius**
Brosius. Sed et uos beati qui audistis
et credidistis quicquid enim credidit autem
et concepit et gignat dei verbum et qua
eius agnoscat **Beda**. Admiratione autem ad
verbum dei mente concepit virtutis sa
tum celsa carissima gressu constendat
amoris quatenus ciuitate iudaie et ofesso
nis et laudis arcem penetrare et usque
ad partem fidei spei et caritatis quasi tribus
mea mensibus ualeat amori **Gregorius**
sup exech. Simul etiam decepto et pnti
atque de futuro per prophetie spiritum tacta est
que et cum promissibus angeli credidisse
se cognouit et matrem notans quia re
demptorem humanam generis muto portaret
intellexit. et tunc omnia proficenda predicet
quid etiam de futuro scilicet asperit

Et ait maria **Ambrosius** Sicut patrem
 a mulieribus cepit ita etiam bona a mulieribus
 meliorantur unde non otiosum videtur
 quod ante iohannem elizabethe prophetat et
 mala ante dominum generatibus sequitur aut
 ut matrem quo persona melior. eo propheta sit
 plenior **Basilius** Virgo enim intencione
 sublimi ac speculacione profunda. et mensura
 tem gtemplans misteris que profundius g
 diens magnificat deum unde dicitur Et
 ait maria Magnificat anima mea dominum
Gregorius quod dicitur mirabilia que deus premitur
 in meo corpore exercebit Sed anima mea in
 fructuosa aperit deum non est Comem
 autem michi et voluntatis fructum afferre
 Nam que amplo doctor miraculo tam to
 neor glorificare in me mirabilia operantem
Origenes Si autem dominus nec augmentum
 nec detrimentum recipere potest aliud est quod
 maria loquitur Magnificat anima dominum quod
 si considerem dominum salvatorem ymagine
 et inuisibilem dei et animam meam factam
 ad eius ymaginem ut sit ymago yma
 ginis tunc uidebo quod in exemplo cordis
 solent ymagines pingere quando magni
 ficant dominum animam meam ope. cogitacione.
 sermone tanto ymago dei grandis efficitur
 et ipse dominus eius ymago et anima mea
 magnificatur Et exultavit **Basilius**
 Primus spiritus fructus est pax et gaudium
 Quia ergo sacra uirgo tota sibi hau
 serat spiritus gratiam. merito subdit. Et
 exultavit spiritus meus. Idem animam dicit
 et spiritum. Consuetudo autem in scripturis ex
 ultacionis placis in similitudine alacritate quedam
 et iocosiui huius anime miris qui digni
 sunt proinde uirgo exultat in domino
 ineffabili cordis tripudis et resiliacione
 in strepitu affectus honesti sapienter. In
 deo salutari meo **Beda** Quia eiusdem
 uirginitatis spiritus uirginitatis eterna
 diuinitate letatur. Quare tempore con
 ceptionis fecit **Ambrosius** Magnificat ergo
 anima marie dominum et exultat spiritus eius in
 deo eo quod anima et spiritus per filium per deuota
 unum deum capio omnia et cum deum per
 que omnia pro uenerat affectu Sic autem

in singulis spiritus matris ut exultet in domino
 Si secundum carnem una mater est christi. secundum
 fidem tamen omni fructus est spiritus ad dominum
 cum anima accipit dei uerbum Si carnis in ma
 culata et in multis uiciis in temerato cas
 tu timorant pudore custodiat **Thom.**
 Me autem deum magnificat. qui digne sequi
 christum et dominum per primum uocat christum non
 minuit dignitatem magna et celestia
 operando. et tunc spiritus eius. i. spirituale carnis
 ma exultabit. i. proficiet et non mortifi
 cabit **Basilius** Si quando uero lux
 in cor tuum irruerit et ad deum diligendum
 et contempnenda corpora pullam obscuram
 et breuem ymaginem perfectam pape iustorum
 et consistencia absque ulla difficultate con
 sequentia in domino gaudium **Origenes** spiritus
 autem anima magnificat ut postea exultet
 in deo. Nisi enim antea crediderimus exul
 tare non possumus **Quia** respexit **Gregorius**
 causam manifestat cur se magnificare
 deum deceat ac exultare in illo dicens
 Quia respexit humilitatem ancille sue. quod
 d. ipse prouidit non ego expectaui.
 humilibus etiam attempta. Nunc autem ad me
 fabile conatum eligor. et ex alto detra
 ad potera. **Augustinus** in sermone de assumptio
 ad uera humilitas que deum hominibus pe
 pit uitam mortalibus edidit celos in
 nouauit mundum purificauit paradysum
 aperit et hominibus annas liberauit. facta
 est male humilitas scala celestis per quam deus
 descendit ad terram Quod est enim dicitur Re
 spexit nisi approbavit a uultu enim uidentur
 in conspectu hominum humiles esse. sed corpus hui
 litas ad deum non respicitur. Si enim ueraciter
 humiles essent deum ab hominibus non se
 laudari uellent non in hoc mundo sed
 in deo spiritus corpus exultaret **Origenes**
 Sed quid humile atque deicentia que dei filium
 gestabat in uero. Sed considera quod humi
 litas in scripturis una de uirtutibus predicatur
 que a prophetis modesta dicitur Sed et nos
 cum possumus appellare quoddam inuitu
 tum aliquis non est in fluctibus. sed ipse se de
 icat **Beda** Quia autem humilitas respicitur

recte beata ab omnibus cognominat. Unde sequitur. Ecce enim ex hoc beatam me dicit omnes generationes. **Atanasius**. Et enim secundum prophetam beati sunt qui habent semen in seculum et promissio in ultimum quod dicitur de proximo dicitur. Et facta sancte virginis marie que secundum carnem ubi gemitus est effecta. **Breuis**. Non autem se beatam appellat in amplexata gloria. Unde enim factus in ipso superbie que se ancillam incipit. Sed factus tacta spiritu que futura sunt persistit. **Beda**. Decebat enim ut sciat per superbiam prime peccatis mors et mundum in transit. Ita per humilitatem marie uite introitus panderet. **Theophyl.** Et ideo dicitur ad omnes generationes. Non solum elizabeth. Sed etiam omnes credentium nationes. **Q**uia fecit in **Tyris** dicitur unguis non per suam virtutem se beatam predicandam. Sed causam assignat dicens. Quia fecit michi magna qui potens est. Nunc tibi fecit magna. Credo ut creatura deorum creatorem. famula domini gratias. ut parte mundi deus redimet parte illustraret. parte ad vitam reuocaret. **Theo.** Aliud non magna ubi manens illibata concipio superans mater dei naturam digna reputata sum. Cuius quousque gemitus effectus. Sed unigeniti saluatoris. **Beda**. Respicit autem hoc ad matrem carnis ubi dicitur est magnificat autem mater domini. Sola enim aut illa cui dominus magna factus dignatus dignus est promissio magnificare per **tyris**. Dicit autem qui potens est. Ut si quis diffidat in conceptione negat. Dicit unguis manens concepit. reuocavit miracula ad potentiam spiritus. Nec quia ungentus accessit ad feminam ex hoc inquitur. Quia sicut est nomen eius. **Basilius**. Sicut vero dicit nomen dei. non quia in syllabis quidam significatio virtutem continet. Sed quia quelibet dei speculatio sancta dinoscitur et sincera. **Beda**. Singulus enim potentie culmine transcendit omnes creaturas et ab omnibus que fecit longe segregatur. quod greca locutio melius intelligitur. in qua ipsum ubi quod dicitur d

gron quod contra etiam significat. Et matris eius. **Beda** dicitur in psalms se domo ad gratia dei iudicia quatenus totius humani generis factus destruit subdens. Et matris eius a progeme in progemes quod dicitur. Non solum michi fecit magna qui potens est. Sed et in omni gente qui timet deum acceptus est illi. **Aug.** anima enim dei non in una generatione sed in sempiternum extendit generatione in generatione. **Breuis**. Quia matris eius quod est magnitudo generationis ego concipio. et in ipso corpore amniato quod dicitur in amplexu tractans salutem. solus intuitu pietatis auferretur aut non qualitercumque. Sed his quos timor eius compestruit in qualibet natione. **Un** addit. Timetibus enim qui saluati per matrem ducti ad fidem et patriam quod dicitur. Nam qui obstinati sunt incredulitatis vicio clauderunt sibi ianuam pietatis. **Theophyl.** Vel hoc inquitur quod timetis matrem quod sequitur in generatione ista. id est in presenti seculo et in futura. id est in futuro seculo. In hoc seculo centuplum accipientes. In illo vero multo maiora que fecit potentia. **Beda** humani generis statum describens quod superbi et quod humiles merentur ostendit dicens. fecit potentiam in brachio suo. id est in ipso dei filio. Sicut enim tunc brachium est per quod operis. Sic brachium dei dicitur est eius verbum per quod operatus est mundum. **Virgences**. Timetibus autem se fecit potentiam in brachio suo. quia licet in firmis ad deum accesseris. si timueris eum permissam virtutem consequeris. **Theo.** In brachio. etiam suo. id est in eius filio. in carnato potentiam fecit. quia natura deumata est. ungenite patiente et deo humanato. **Breuis**. Vel dicitur fecit quod faciet potentiam non ut dicitur per moysen contra egypcios nec per angelum putat. in multa milia rebellium prostravit. assertor nec quo quod alio mediante nisi in ipso brachio triumphum cepit intelligibiles hostes superando. Unde sequitur. Dispersit superbas mentes cordis sui. scilicet quodlibet mente elata non parente eius aduentum quod aperit et viciosa ostendit superbas cogitatione coram

Cyillus magis aut ppe de demoni ho
 sali caterua intelligenda sunt hoc hos et
 pientes mita dissipauit adueniens do9
 et compeditas ab eis obediencie sue resti
 tuit **Chco9** potest ead hoc et de uideis
 intelligi quos in omem disperst vagos
 sicut nuc dispersi sunt Deposuit poten
 tes **Beda** Qu dixit fecit potentia t
 burtio suo et id pm fecit Et ma eius
 a progeme in progemes hys n sculis
 p singula genuata e amcatendu quia salu9
 p omes scali genatice et pure supbi et
 huiles exaltari pua iusta q diuine pote
 tie dispensatice non cessant Deposuit
 potentes desede et exaltauit huiles
Cyillus magna sapiebant demones
 et dyabolus genalut sapientes phei et
 sarbe hos tamen deposuit excepit q hu
 lantes se sub potenti manu eius dant
 illis uirtutem calandi serpentes et scor
 piones omes q ptatem in mna Grant
 et qm iudei ptate supbi sed pstrauit
 hos in credulitas ex gentibz aut ignobiles
 et huiles p fidem ad apicem constenderut
Breuis Deitatis ead tribunal m intel
 lectus ee cognoscat Sed mique ututes
 po tran sgressione mebuerut p cordys
 ptoplasti tamq m ppo solio ab hoc go
 uenit dno et ppe in quos eiecit asedi
 bus uoluntate et pstratus ad emomys
 exaltauit corp constam purgans et corp
 mentem statuens p am fidem **Esur
 entes Glosa** Quia huma pspitas pre
 apne in **humilis** honoribus potentatid
 et in habundantia diuitiaz consistit uide
 p adiectam potentia et exaltatam hu
 liti deducit ex mamore et pauperid
 repletione mentione facit dicens E
 surientes impleuit bonis et diuites
 dimisit in anes **Dissonit** quidem
 nos pns uerbum ead quo ad sensibilia
 edotens reo mundanaz mceratidme
 Caduca quidem p hoc sicut vnda
 q ab impetu uentoz hinc inde diffin
 ditur **Intellectuale** aut simendo esur

ebat genus huam coceptis uideis hos
 namq ditauit legis tradico et scay dog
 mata pphetas Quia uero non huiliter le
 seruit uerbo humanato dimissit p tances
 mecul deferentes ad fidem non suam ead
 ppe bonoz puati p et aterrena i elm
 et auita futura exelut Quos uero de
 gentibus famces repleti p tpalibus bonis
Glosa Qui ead eterna toto studio q
 esurientes desiderant sauiabunt cu p
 apparuit m gloria Sed qui tenis gaudet
 t sine totius beatitudinis in anes dimit
 tentor **Sustepit isrl** **Glosa** post
 generalem diuine pietatis et iusticie co
 memoratam ad m singularum noue m
 carnatibz dispensatone gntit **Abadicens**
 Sustepit isrl pueru suu Quasi medica
 egit uisulit m homines factus ut faceret
 isrl i uidentes deu pueru suu **Beda** O
 bedientem saluet et huilem Nam qui
 atemptat huilia non p salua **Basilis**
 Isrl em dicit non multalem q pla no
 bilitabat appellat Sed spualem qui nome
 fidei retinebat hnd oculos tendentes ad
 deu uidentiu p fidem p ead ad isrl
 carnalem hoc adaptari ad exco m fimiti
 reddiderunt hoc aut fecit **Recordatq**
 me sic hoc em impleuit q abrahe p
 miserit dicens **Omni benedictio** t fac
 tuo omes cognatice tue **Sicut locuta**
 e ad ptes mae abrahā et sem eusti
 scala Nam et abrahe dictu e Sta
 tuam pactu meū int me et te et t
 ter semen tuū post te in pntatibz suis
 federe sempitno ut sim deus tuus et
 seminis tuū post te **Beda** Semm
 aut dicit non tam tene pgentius qua
 fide aus uesagui pcutu quibus aduentu
 saluatoris m secula e pmissus **Glosa**
 Quia ipa pmissio hereditatis nullo sine
 claudetur et usq m finem seculi crede
 tes non deerunt et beatitudinis gla
 erit p hennis **Ambrosius** Mansit aut
 maria isrl Tam diu mansit maria q
 diu elizabeth parreudi tempus im
 pletet unde dicit **Mansit aut**

maria tū quasi mensibus tribus **Theophil:**
In septo em̄ mense conceptio p̄cipua r̄is ve
nit angelus ad mariam que mansit tū ely
zabeth mensibus tribus et sic nouem menses
implentur. **Ambrosius** Non autē sola fa
miliaritatis causa q̄ diu mansit. sed etia
tanti nat̄ effectus. Nam p̄ p̄mo ingressu
tantus p̄cessus extitit ut ad salutariā male
conuertet infans in utero replet̄ spiritu sancto
mater in fatis q̄ntū putam̄ usq̄ tanta t̄p̄
sancti male addidisse p̄ntia. Non ergo in
duat̄ et op̄hibuisse offitū et m̄fuit̄ n̄m
custodisse. **Beda.** Ad em̄ casta que p̄ualis
vbi desiderū concipit necesse ē ut alta ex
altis celestis iuga subeat et q̄ t̄ra men
su dies ibidem demorata quo usq̄ fida et
pei et caritatis luce radie radietur. per
suerare non desistat. **Theo9** Quando vō
elyzabeth paritura erat virgo accessit
Vnde sequit̄ Et reversa ē in domū suā
Saluet̄ p̄ter multitudine q̄ ad p̄t̄ de
bebat in quemens autē erat m̄alibus v
gnem ibi cō p̄ntem. **Gregorius.** Mos em̄
ē vngmbus cadere quocens p̄gnas
parit. Ut autē p̄am appliauit domū. alio
quidem nullatenus abiit. Ibi uero mandit
ultius donec adess̄ p̄tus horam agnouit
Ibiq̄ Ioseph̄ dubitans ab angelo edocetur.
Elyzabeth autē ut **Ambrosius.** Si dili
genter aditas plenitudine vbum nūq̄
inuenies postquam nisi magnācōe iusticie
Vnde et hūc dicit̄ Elyzabeth autē imple
tū ē tempus parienti et peperit filium.
Plenitudine em̄ h̄c iusticia uita manes
autē p̄ dies impiorū. **Crisp9** Ad t̄ra autē
deus elyzabeth p̄tū retardauit ut gaudū
augēt̄ et famosiorē facit mulierem
Vnde sequit̄ Et audierūt vicin̄ et cog
nati eius quia magnificauit d̄ns m̄am
suam tū illa et aggratulabant̄ ei. Nam q̄
sterilitatem eius cognouant testes d̄ne
gr̄e sint effecti. Nemo autē usq̄ in fante
tū silentio distēdebat. sed deū qui illū
ex m̄speculo concessit collaudabat. **Am
bro9** H̄c em̄ sc̄o p̄ edicō leticiā pluri
morū quia comitē ē homi. Iusticia et

comitū ē d̄tus. Et ideo mortu iusta fi
turi vite insignie p̄mittit̄ et gr̄e sc̄litate
vritus exultatione viciorū p̄figurante si
gnatur. **Et factū ē. Crisp9** Circūfisiō
nōna p̄nt̄ tradita est abrahā in signū di
stinctiōis ut genus p̄rāte in p̄mixtū
h̄fuerit et sic p̄missa bona consequi
valeret. Vbi autē patri q̄sumat̄ negotiū
appositū signū de medio tollit̄. Sic igit̄
et per xpm̄ circūfisiō cessante baptisimū
succedit. Sed antea ioh̄em circūfidi debebat
Vnde dicit̄ Et factū ē in die octauo. Ve
nerūt circūfide p̄uerū. **Gregorius** em̄
d̄ns infans octo dieb̄ circūfide et nob̄
Hanc autē tempis mensurā adiuna ele
mentā q̄stitutam autimo duplici de causa
p̄mo quidem ut m̄tēnerrima etate leuius
paratur dolorem p̄ccatiōis carnis. Sed ut
ex ip̄is op̄ibus m̄tēnerrimā q̄m hoc agebat̄
in signū d̄ner̄ em̄ p̄uer̄ m̄m̄e distēnt̄
que contra ip̄m̄ fuit. Post circūfisiōē autē
nōm̄e imponēbat̄. Vnde sequit̄ Et voca
bant̄ autē nōm̄e patris sui zachariā. hoc
autē id̄ fiebat̄. quia p̄nt̄ op̄aret̄ s̄m̄ere
signaculū d̄ni et postea nōm̄e h̄c d̄ni. v̄l
quia nullus nisi p̄nt̄ abiciat carnalia q̄
significat circūfisiō dignus ē ut m̄libro
vite nōm̄e eius stridatur. **Ambros9** Mi
re autē stus euangelista p̄ter mittendū
putauit q̄ plurimū in sanctem patris nōm̄e
zachariā appellandū putaret̄ ut aditas
m̄tē non nōm̄e alicuius displauisse degnis
sed id̄ sc̄o s̄. in fustim̄ sp̄i. quod ab angelo
ante zachariā fuerat p̄mittat̄. Et quide
ille nūctus m̄tēmare vocabulū filij n̄c̄t̄
uocari sed p̄ p̄phetam elyzabeth dicit̄
quod nō didicerat a marito. Vnde sequit̄
Et respondens m̄tē eius dicit̄ Nequāq̄
sed vocabit̄ iohannes. Vt m̄tēris
p̄ nōm̄e mulier quod non audiuit asse
ruit. q̄m̄ sp̄us ei stus qui ab angelo mā
dauit̄ reuelauit. Neq̄ poterat d̄m̄ ig
norare p̄mittū que p̄phetat̄ xpm̄
Et h̄c sequit̄ Et dixerūt ad illam Et
quia nemo ē m̄cognatōe tua qui vo
cetur hoc nōm̄e. Ut intelligas nōm̄e
nō ḡn̄s esse. sed natis zachariā quoc̄q̄
m̄tē m̄tēgatur. Vnde sequit̄ Innu

mebant aut p[er] eius que vellet vo-
 cari eum. Sed quia incredulitas ei affa-
 fit erupnerat et auditum quod voce non
 poterat ma[n]u et l[ib]ris e[st] locutus. **Vn** sc[ilicet]
 Et postulans pugillarem scripsit dicens
Jo[seph] e[st] nomen eius hoc e[st]. Non ei
 nos nomen imponis qui iam adco nomen
 accepit. **Origen** Zacharias quidem inter-
 pretatur memoria dei. **Jo[seph]** aut[em] signat
 demonstrantem Cetim et absentis memo-
 ria et p[re]s[ent]is demonstratis e[st] Debebat
 em iohannes non memoria dei ut ab sen-
 tis e[st] p[re]s[ent]is d[omi]ni digito dem[on]strare p[re]s[ent]is di-
 cens. Ecce agnus dei. **Criso** q[ui]n[qu]m ead[em]
 hoc nomen iohannes grad[us] dei interpretatur.
 Quia ergo grad[us] diuina faciente no[n] nact[us]
 elizabeth h[ab]uit filiu[m] cepit b[en]efici memo-
 riam in nomine pueri q[ui] scripsit. **Theop**
 Quia uero cu[m] muliere contra ho[m]i[n]i nomen
 pueri pater mutus q[ui] cordauit. **Sequit**
Et mirati s[un]t omni Nemo em huius n[omi]nis
 erat incognit[us] corp[or]i ut aliquis dicit
 q[uo]d hoc ambo antea cognit[us] **Greg[orius]** nam
zenus Editus ergo iohannes zacharie
 soluit silentiu[m] **Vnde** sequit[ur] **Ap[osto]l[us]** e[st] aut[em]
 illis os eius et lingua eius. **Ab** s[er]u[er]e
 em erat ut cu[m] uox ubi p[ro]gressa fuisset
 pater maneret elinguis. **Ambrosius** h[ic]
 uox ead[em] q[ui]n[qu]m resoluta e[st] lingua eius
 quia quia uimperat incredulitas fides sol-
 uit. **Credamus** igit[ur] **Et** nos et lingua m[un]da
 que incredulitatis uinculis e[st] ligata uox
 uoce soluat. **Scribam** q[ui]n[qu]m mysteria
 si uolum[us] loqui scribam[us] p[er] m[un]da p[er]
 non in tabulis lapideis sed in tabulis car-
 nis carnalibus. **Et** em qui ioseph loquit[ur]
 p[er] m[un]da p[ro]phetat. **Sequit** em **Et** loquebat[ur]
 b[en]edicens deu[m]. **Beda** Allegorice autem
 iohannes celebrata natiuitas gra[m] nouit[us]
 tamentu[m] e[st] m[un]data sublimitas. **Cui** vi-
 tam et cognati p[re]s[ent]is nomen quod iohannes
 imponere malebant. quia iudei qui legis
 ei obseruatores quasi affirmatores t[ame]n erant
 magis iusticia[m] que ex lege e[st] sectari quod
 fidei gra[m] suscipere cupiebat. **Sed** ioh[ann]es
 hoc e[st] gre[ce] dei uocabulu[m] mater ubi
 pater l[ib]ris m[un]data[m] sacrificant quia et
 lex ip[s]a p[er] salm[on]i q[ui] ar[ist]otele ap[osto]l[us] q[ui] s[er]u[er]e
 uocabulu[m] gra[m] p[ro]dicant et sacerdotiu[m] illud
 uetus significat[ur] ceremonias et sacrificia

Umbra ad testimoniu[m] p[ro]hibet. Pulchre
 q[ui] zacharias octaua die loquit[ur] quia p[er] d[omi]n[u]m
 resurrectione[m] que octaua die hoc e[st] p[er] sep-
 timu[m] sabbati facta octaua legalis sacerdotij
 archana patuerit. **Et factus est Theop**
 Em in taciturnitate zacharie miratus
 e[st] p[ro]ph[eta] ita et cu[m] locutus e[st]. **Vnde** d[icitur]
Et factus e[st] timor super om[n]ib[us] uicinos corp[or]i
 et sup[er] om[n]i[m] montana iudee diuulgabant[ur]
 om[n]ia uerba hec. **Ut** p[ro]phet[us] duo magnu[m]
 aliquid magnu[m] circa natum pueru[m] uniu[er]s[is]
 eximient. **hec** aut[em] om[n]ia dispensatiue fi-
 ebant. ut qui testis e[st] debebat existet
 fidedignus. **Vnde** sequit[ur] **Et** postierunt
 om[n]es qui audierant corde suo dicentes
 Quis putas puer iste erit. **Beda** p[ro]p[ter]
 cur rema em signa p[ro]bent iter p[ro]p[ter] p[ro]p[ter]
 uirtutis et futurus p[ro]ph[eta]. p[ro]m[iss]io q[ui]n[qu]m
 datur auspicijs. **Vnde** sequit[ur] **Et** em ma-
 nus d[omi]ni erat cum illo. **Glosa** p[ro]digia
 em deus in eo p[ro]p[ter]bat que no[n] p[ro]p[ter]bat
 ioh[ann]es sed de p[ro]p[ter]ta diuina. **Breuis** mysti-
 ce aut[em] tempe d[omi]ne resurrectionis p[ro]dicata
 gra[m] xpi salubris timor non solu[m] iudeo[rum]
 qui erant uicini uel s[er]u[er]e loci uel s[er]u[er]e leg[is]
 sed ead[em] ex tot[is] gen[er]u[m] corda gressit
 nec tantu[m] montana iudee sed ead[em] m[un]da
 dam regni iudae q[ui] p[ro]p[ter]e culmina p[ro]
 fima transfendit. **Et zacharias Ambrosius**
Bonus deus et facili[ter] indulgere
 p[ro]p[ter]e no[n] solu[m] ablata restituit sed ead[em]
 in p[ro]p[ter]ta concedit. **Nemo** ergo diffidat
 nemo ceteris consuetis delictis p[ro]p[ter]ma
 d[omi]na desperet. **Nouit** deus imitare
 s[er]u[er]e. si tu noueris emendare delicta
 ille s[er]u[er]e dudu[m] m[un]da p[ro]p[ter]at. **Vn**
dicit. **Et zacharias** pater eius implet[us]
 e[st] spiritu sancto. **Criso** Saluet opaco
 p[ro]p[ter]e s[er]u[er]e. **Nec** quoc[un]q[ue] modo gra[m] p[ro]p[ter]
 s[er]u[er]e nactus sed ad plenu[m] et fulgebat. **T**
 co p[ro]p[ter]e donu[m] **Vnde** sequit[ur] **Et**
 p[ro]p[ter]at **Origenes**. **Plemis** aut[em]
 s[er]u[er]e s[er]u[er]e zacharias duas p[ro]p[ter]eas ge-
 nerat[ur] m[un]dat. **Prima** de xpo alt[er]
 de iohanne. **Et** p[ro]mo de saluatore di-
 cens. **Vnde** d[icitur] **In** deus ist[us]. quia

visitavit et fecit redemptionem plebis sue
Crisp. Dum deum benediceret zacharias
visitatum dicit et factam ab eo erga populum
suum. Sive materiales istitias quis uelit acci-
pere. Venit enim ad omnes que precant domo
isrl. Sive spirituales. i. fideles qui digni fu-
erunt in hac uisitatione. efficacem erga se
dinam provisionem facientes. **Veda.** Vi-
sitavit autem dominus plebem suam. quasi longa
infirmirate thabescentem et quasi ven-
ditam sub peccato vna filij sui sanguine
redemit. Quia zacharias propheta factu
audiu cognouit prophetas mox qui iam factu
narrat. Dicit autem plebem suam. Non
quia ueniens sua in uenit. Sed quia
uiscendo suam fecit. Et cepit **Theo.**
Videbatur deus dormire petra multa re-
spiciens sed nauissimis incarnatis tribus
operatus et conturbat demones qui
non aduertunt. Unde dicit. Et cepit
cornu salutis nobis in domo dauid pui-
su **Origenes.** Quia de semine dauid
secundum carnem natus est christus. Unde
dicit. Cornu salutis in domo dauid. Si-
cut et alibi dicitur est. Vinea facta e-
in cornu. i. in christo. **Crisp.** Cor-
nu autem nominat pacem gloriam et
sanam metaphorice abruis aedibus
illud accipiens quibus loco numerum
et glorie conua nobis dedit. **Veda.** Cor-
nu ead salutis regni saluatoris christi. No-
catur. Quia siquidem omnia carne mus-
luta sunt. Cornu excudit carnem et id
cornu salutis regni christi vocat. quo mi-
dus et carnis gaudia superant. Inaug-
figuratur dauid et salomon cornu olei sunt
in regno glorie consecrati. Sicut locu-
tus est **Theo.** Quia in domo dauid pro-
nascetur archias menciaz facit. Et
tu bethleem terra iuda nonne minima es
ex te enim exiit dux qui regat populum me-
um israhel. Sed et omnes prophete nar-
uacionem dixerunt. Et id dicit. Sicut lo-
cutus est per os prophetarum qui a seculo sunt prophete

tae eius **Breuis** per quod in uenit deum
per illos et locutus et non est humanum quod
dixerunt. **Veda.** Dicit autem. Qui a seculo
salua tota uetis testamenti scripturae. **Thi-**
te de christo precessit. Nam et ipse pater ad
et iterum patris factis suis eius dispensationem
testimonium reddunt. **Saluati.** **Veda.**
Quia primo breuiter premississet. **Exiit**
cornu salutis nobis. **Origenes** explanans
quid dixerit subdit. **Saluati** christi in
uicis. quod dicitur. **Exiit** nobis cornu. i. ex
nobis. **Saluati** christi in uicis et de
manu omni qui oderunt nos. **Origenes.**
Non autem putemus tunc de corporalibus
in uicis dicit sed de spiritualibus. Venit
enim dominus ihesus fortis in plio destruens
omnes inimicos nostros ut nos de corde in
suis liberaret. **Ad faciendum.** **Veda.**
Cepit dominus iuxta loquuntur prophetas
in domo dauid nascitur dicit tunc ad
explendum testamentum quod abrahae di-
posuit nos esse liberatur. Quia hys pro-
phetis prius de suo semine uel congre-
gatio gentium uel christi et incarnatio pro-
missa. **Origenes** autem dauid qui abrahae
fuit etiam ceteris et promissus dauid aut
et ipse christus nasciturus est audiunt.
Et id post id quod dicitur de dauid
subdit de abraham dicens. **Ad faciendum**
miam cum patribus nostris. **Origenes.** Ego
puto quod in aduentu domini saluatoris et
abraham et ysaac et iacob fructu sunt
miam et dei. Non enim credibile ut qui
prius uiderunt diem illum et letati sunt
postea in aduentu ipsius. nihil uolu-
tatis tunc scriptum sunt pacem factis per
sanguinem crucis sue. **Sue** super terra sue et
celis. **Theo.** christi etiam gratia se usque ad
illos extendit qui motu exiterunt. quia
per se resingemus. non solum nos. sed et
qui sunt ante promortui. fecit etiam miam
cum patribus nostris secundum quod cepit spiritum
et desiderium ad impleuit. **Unde** sequitur
Et memorari testamenti sui. **Thi.** **Thi.**
saluati de quo dicit. **Benedicens.** **Un-**

dicam tibi et multiplicabo te. **Multiplicatus**
 est enim abraham in omnibus generibus pro
 ratione fidei eius adoptans in filios. Sed
 etiam patres uidentes suos filios talia ben-
 eficia recepisse congaudent et recipere magis
 in seipis. Unde sequitur. **Infirmavit** quod u-
 uauit ad abraham patrem nostrum daturus se
 nobis. **Basilus** Nemo autem audiens quod
 uisisset dominus abraham ad uirandum sit promp-
 tus. Sicut enim furor de deo dicitur non
 significat passionem sed punitionem. Sic ne-
 que deus irascitur ut homo. Sed uerbum eius lo-
 co uerba nobis ad ueritatem exprimit
 in mutabili forma quod promissum est app-
 batus. Ut sine timore de manu. **Crisostomus**
 Quia exortum nobis cornu saluas de
 domo dauid duxerat. **Andreas** propter quod
 et gloriam percipimus et dispendia in-
 mnia uitam. Unde dicit. Ut sine ti-
 more de manu in manu nostrorum liberati
 seruamus illi. **Tertullianus** non facile
 reperit aliquis sese concomitantia plu-
 res enim cunctant pericula. sed uita gloriosa
 suauiter. Sicut stercoris patatores qui
 de carce ex misericordia regis absoluntur.
 Contra gaudent alij gloria sed ob hanc
 periculum cogunt. Sicut milites bellicosam
 uitam militiam amplectentes securitate
 multotiens caruerunt. sed hoc cornu
 et saluat et glorificat. Saluat quidem
 eripiens amantibus hostium non leuiter
 sed mirifice ut non sit ultra timens et
 hoc est quod dicit. Ut sine timore de ma-
 nu inimicorum nostrorum liberati seruamus
 illi. **Origenes** Vel aliter. Crebro de
 hostium manu aliqui liberantur. sed non
 absque timore. Cum enim metus et discrimen
 ante processerint et sic de inimicorum manu
 quis eruat liberatus est quidem sed non
 sine timore. **Idem** dixit quod christi aduentus
 sine timore nos amantibus hostium eri-
 pi fecit. Non enim coram insidiis semper
 sed repente ab eis non persequens sed uix
 ad sortis ipse manum stonem. **Instituta**
Crisostomus Glorificat zacharias dominum quod
 facit nos filij seruare cum plena fiducia
 non carnaliter ut uidei in sanguine uic-

timari sed spiritualiter in bonis operibus et
 hoc est quod dicit. **Instituta** et iustitia. Est
 enim iustitia apta circa deum equitas. Iustitia
 uero que est circa homines prout quod aliquis
 reuoluntate exequat. Dicit autem non coram
 hominibus ut apparere uolentes hominibus
 plures. Sed coram deo sicut homo quod commendat
 non est ab hominibus sed a deo et hoc non semel
 aut ad tempus sed singulis diebus et quod
 diu uiuunt. Unde dicit. **Gomibus diebus**
 nostris. **Beda**. Nam qui uel in morte
 ab eius seruitute distendit uel in iudicio. **I-**
 libet sine iustitia fidei sine sinceritate
 amittat. uel coram hominibus tantum et non
 coram deo factis et iustis esse intendit non
 dimittit de manu spiritualium inimicorum
 liberatus dominus seruit. Sed exemplo ueteris
 samaritanorum dicitur gentem propter et dominus
 seruare conatur. **Et tu puer propheta. Am-**
brosius Pulchre autem de domino prophetaret
 sed ad prophetam sua uerba quod et hoc
 quod benefici esse dominum de signaret. ne
 tunc publica iudicet sua quasi iniquitas ta-
 cause uidetur. Unde dicit. **Et tu puer**
propheta altissimi uocabit. **Origenes**. Ideo
 reor zachariam festinasse ut loqueretur
 ad puulum quia sciebat cum per paululum
 heremo moraturus nec solus posse ha-
 bere puulum. **Ambrosius** Sed fortasse
 aliqui quasi rationabilem mentis excessum
 putent quod dicto dicitur in finem alloquitur
 in se tenens superiora intelligimus profecto
 quod potuit uacem patris natus audire qui
 matris salutationem antequam nasceretur audiuit.
 Sciebat propheta alius esse aures prophetate
 que spiritus dei non corporis carnis referuntur
 habebat intelligendi sensum qui ex uulnere
 affectum. **Beda**. Nisi forte putandus
 est zacharias propter eos qui aderant po-
 tuit in seruandis futuris filij sui munera
 que dicitur per angelum didicisset mox ut lo-
 qui potuit predicare uoluisse. Audiant
 arriam quod christum per uoces prophetando pro-
 bat altissimo uocabat. sicut et in psalmo
 dicit homo natus est in ca et ipse funda-
 uit eam altissimo. **Crisostomus** Sicut autem re-

quibus comilitones sunt qui eis vicinos ex
stant. Sic iohannes tibi esset amicus non
se de ipse eius aduentu processit et hoc est
quod subdit. Pribis enim ante faciem domini pu
rare vias eius. Alij autem prophetice enim christi
mysterium predicant. hic vero prius predicant
ut et christum uideret et eum recte iudicaret.
Gregorius in 1° morum. Quisquis autem predicando
a sordibus victoriorum corda audientium mundat
uolentis sapere ad eum animum parat. Ad
dandam **Theodosius.** Qualiter pertransire uiam domini
parat exponit subdens. Ad dandam scilicet
saluti plebi eius. Salus domini ihesus est.
Data est autem plebi scientia salutis in christo
a iohanne qui testimonium perhibebat. **Deo.**
Beda. Quasi enim ihesu in saluatore nomine
exponit desiderans salutis mentem sicque
tat. Sed ne temporalem salutem promitti pu
tarent subdit. In remissionem peccatorum corporum
Theodosius. Non enim aliter cognitus esset deus
nisi plebi peccata dimisset. Deum enim est
peccata dimittit. **Beda.** Quia uideri non christum
suspice sed ante christum malunt expectare
quia non minus peccati domini sed forte ab
humane seruitutis iugo cupunt liberari.
Augustinus Theodosius. Quia deus nobis pro
fata dimisit non propter opera nostra sed pro
merito suum id quod uolentius addit. Pro
reia misericordie die meo **Crisostomus.** Quia qui
dem malis non impitet iniquitantes inueni
mus sed desuper nobis deus aperit. Unde
sequitur. In pulvis saluet meo uisceribus ui
sitauit nos. assumpta carne. oriens ex
altis **Gregorius.** In altis permanens et in
miteris prius non dimissionem patiens ne
que circumspiciam quod intellectus in apprehende
non potest nec ulla serie uerborum apprehendere
Illuare hys. Fortis christus oriens au
catum quia nobis ortum. Vere liras aperit.
Unde dicit. Illuare hys qui in tenebris
et in umbra mortis sedent **Crisostomus.** Te
nebras hic appellat non materiales sed et
uicem et a se de distantia. **Basilius.** Te
nebrata enim erat plebs gentilis que u
dolore culmina grauabat. donec lux or
ta disperperet caliginem et splendorem

uitatis expandit. **Gregorius in 1° morum.** Umbra
uero mortis obliuio mentis accipit. Sicut et
mors hoc quod inter fiat agit. ut non sit
muta. Ita obliuio hoc quod intercipit agit. ut
non sit in memoria. Unde uideatur apostolus qui
dei obliuio fuerat dicit in umbra mortis se
dere. Umbra etiam mortis mors carnis acci
patur. Quia sicut uera mors est qui auid se
patitur adeo. Ita umbra mortis est qui caro
sepatur ab auid. Unde uoce marci dicitur
Ipsius nos umbra mortis per umbram
enim mortis imitatio dyaboli. qui mors in
apokalypsi dicitur. Designatur quia sicut um
bra iuxta qualitatem corporis dicitur. Ita acci
dentes iniquorum de specie imitationis eius exp
nuntur **Crisostomus.** Necte autem dicit. Sedent
Non enim ambulamus in tenebris sed sede
bamus. **Theodosius.** Non solidum autem orientis domini
hys qui in tenebris sedent illuare. sed ali
quid amplius facit. Unde sequitur. Ad di
rigendos pedes nostros in uiam pacis. Pa
pax est uia iusticie ad quam dixerit pedes
i. affectus autem maris **Gregorius in omelia.**
Tunc etiam gressus nostros in uiam pacis di
rigimus quoniam per illud actionis iter pergitur
quo ab auctoris nostri gratia non distodemus.
Ambrosius. Simul et illud aude. quod pau
tis elyzabet. quod multas zacharias pro
tet et uicem sancto impleto spiritu loquebat. Sed
disciplina seruat ut mulier diste magis
que diuina se. quod edoce. **Puer autem**
cretebat. **Beda.** predicatur prius sciens
ut liberius auditores suos a mundi ille
tebris erudendi sustollat. prius enim in de
sertis transigit uicem. Unde dicitur
Puer autem cretebat. **Theodosius.** Sed in ca
palem etatem et confortabat spiritu. Si
mul enim ad corpore spirituale domini crete
bat et prius operaciones in eo magis ac
magis ostendebatur. **Augustinus.** Nel cre
tebat spiritu nec in eadem permanebat
mensura qua ceperat sed semper cre
tebat spiritus in eo. Semper uoluntas illius
ad meliora tendens habebat profectus suos
et motus diuini aliquid gratulabat
excebat se memoria ut prius in the
saurio suo recondere. Addit autem. Et

confortabat. In firma enim est humana
 natura. legimus Caro in firma confortanda
 et ita spiritus. Spiritus enim promptus est aulici co-
 fortantur carne. Adlecta dei spiritu corroborata
 est ut sapiam carnis elidat. Unde recepit
 fugiens tumultum orbium prope frequenda
 Sequitur enim **Exerat** in desertis. Vbi pu-
 rior aer est. celum apertius et familiarior
 deus ut quia non duntaxat baptismi et predicatio-
 nis tempus adueniat vacaret orbibus et cuan-
 gelis gaudere appellaret dominum et illud audi-
 ret dicentem **Exerat** **Thimo**. Vel erat
 in desertis ut extra multorum malicia nutri-
 retur et ut nomine veretur argueret. Si
 enim fuisset in mundo forte fuisset amica
 et auis hanc depravata. Similiter enim
 ut esset fidedignus qui predicatus erat et
 occultabat aut in desertis donec placuit
 deo ipsum iustitiam pro domo. Unde se-
 usque ad diem ostensionis sue adijt **Ambro**
 pulchre aut tempus quo sicut in vetero
 propheta describitur ne marie pueri tace-
 ant sed tempus sicut et fande eo quod pri-
 ma domi in iustitia corroboratur qui in fan-
 te impedimenta nesciunt Sequitur

Capitulum secundum

Actu est aut in die-
 bus illis **Beda** Napa-
 tura dei filius sicut
 de virgine natus virgi-
 nitatis sibi ostendit
 deus esse gratissimus

sic pacatissimo seculi tempe prece-
 ditur quia pacem quere dicitur et
 pacis sectatores in iustis dignat. Nullum
 aut potuit manus esse pacis indicium quod
 una tantum orbem deservit concludi. Cuius
 moderator Augustus tanta pro annis
 tanta tempus dicitur natiuitatis pace re-
 gnavit ut bellis toto orbe sapientis prope
 passim ad hanc videtur implese. Unde
 dicitur factum est aut in diebus illis quod
 ut edictum acesare augusto ut deservit
 omniis orbis. **Gregorius** Tunc scilicet nati-
 tur spiritus cum penitus iudeorum desere-
 rant et ad Romanas principes translati
 erat impium quibus iudei tributa plue-
 bant Et sic impletur prophetia predicans non

deficere ducem de iuda nec principem de
 semitibus eius donec veniat qui mitte-
 bus est Nam ubi cessare prophetam ammodum
 pro pagente exijt ab eo edictum ead ar-
 bem quibus ad tributa plucenda quod cui-
 dam **Ormo** Cesar miserat. que iudee
 et prore presidem statuit. Unde sequit
 hoc deservit prima facta a prore prore
Ormo. **Beda** Significat aut hanc
 deservit vel primam esse caput totidori-
 bem concluderunt quia plerumque in ptes
 traip sepe legitur fuisse deservit vel
 primo tunc capite quod volumus in pram missi
 est **Ambrosius** Pulchre aut presidis no-
 men addidit ut seriem tempus designaret
 Nam si consules a tribuit tabulis empiris
 quito magis redemptor omni debuit tempus
 a tribu. **Beda** Supra aut dispensatione
 proffeso census ita deservit est ut sua
 quisque pram re iubetur sedm quod scri-
 ptum ibant omne ut proficeret singuli in
 suam civitatem. Quod ideo factum est
 ut dno alibi conceptus alibi natus in
 diantis herodis furorem facilius eul-
 deret. Unde sequit. Ascendit aut et
 ioseph agalilai de civitate nazareth in
 deam. **Crisostomus** dno aut dirigentes Au-
 gustus hoc dictum censuit ut vngemita
 famularet. Nam hac eodem mentem attra-
 hebat imperium quod prope predicant
 saluet in bethleem iudee. Unde dicit.
 Civitatem dauid que vocat bethleem
Gregorius pro aut addidit Civitatem dauid
 ut promissione facta dauid adeo quod ex
 fructu ventis eius rex prope adveniet
 te completam annuet. Unde sequit. Et
 quod esset dedomo et familia dauid. per
 hoc aut quod erat ioseph decognate dauid
 ostentus fuit evangelista ipsum quod vir-
 ginem de cognate dauid promulgare tunc
 lex divina paperet singales copulas
 excede prope contrahi. Unde sequit
 Cum multa dispensata sibi uxore prope
 te **Cyriacus** dicit aut eam fuisse de
 dispensatam in iuens quod solis sponsalibus
 precedebat est conceptus sub panta. Nos